

2011/189 • WRZESIEŃ • SZEPTEMBER • Cena • Ára: 200 Ft.

Polonia Węgierska

MIESIĘCZNIK

A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

- Polonia semper fidelis
- László O'sváth – opiekun Polaków
- Spis ludności
- Śladami węgierskimi do Wrocławia
- Staram się dbać ...
- XV Igrzyska Polonijne

*U grobu J. Antalla seniora, przemawia przew.
OSMP Halina Csúcs; str. 4-5
Fot.: András Buskó*

*László O'sváth, I połowa lat 1940-ych; str. 7-8
Fot.: ze zbiorów syna*

*Oltarz Miłosierdzia w kościele Minorytów w Miskolcu; str. 9
Fot.: Dénes Fekete*

*Drugi z prawej inż. Bernard Jóźwiak, obok żona; str. 12
Fot.: Erzsébet Podlussány*

*Na XV Światowych Letnich Igrzyskach Polonijnych; str. 17
Fot.: Małgorzata Nowakowska*

*⇨ U grobu J. Antalla seniora; str. 4*5
Fot.: András Buskó*

Polonia Węgierska

MIESIĘCZNIK WĘGERSKIEJ POLONII
A MAGYARORSZÁGI LENGYELEK HAVILAPJA

Pismo Ogólnokrajowego
Samorządu Mniejszości Polskiej
z kwartalnym dodatkiem GŁOS POLONII
Az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat lapja
a GŁOS POLONII negyedévi mellékletével

Odpowiedzialny wydawca / Felelős kiadó
dr Csúcs Lászlóné Halina
Redaktor naczelny /
Főszerkesztő:
dr Konrad Sutarski
Redaktor graficzny /
Grafikai szerkesztő:
Kemény András

Redakcja / Szerkesztőség:
1102 Budapest, Állomás u. 10.
Telefon: 261-3479
E-mail: polweg@polonia.hu
Dzień redakcyjny / Szerkesztőségi nap:
poniedziałek / hétfő: 10⁰⁰.14⁰⁰

Drukarnia / Nyomda:
Ritter Nyomda, Budapest
HU ISSN: 1417-5924

Ukazuje się w każdym miesiącu dzięki pomocy finansowej
budżetu centralnego Republiki Węgierskiej, za pośrednictwem
Ogólnokrajowego Samorządu Mniejszości Polskiej oraz dzięki
wsparciu finansowemu Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”
ze środków Senatu Rp.

Megjelenik minden hónapban az Országos Lengyel Kisebbségi
Önkormányzat közvetítésével, a Magyar Köztársaság központi
költsgvetésének köszönhetően, valamint a LK Szenátus és „A
Keleten Élő Lengyelek” Alapítvány segítségével.

WAŻNE ADRESY - FONTOS CÍMEK

Ogólnokrajowy Samorząd
Mniejszości Polskiej na Węgrzech
1102 Budapest, Állomás u. 10.
Tel.: (+36-1)261-1798, Fax: (+36-1)909-28-56
olko@polonia.hu

Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii
1102 Budapest, Állomás u. 10.
Tel./Fax: (+36-1)260-8023 • muzeum@polonia.hu

Ogólnokrajowa Szkoła Polska na Węgrzech
1102 Budapest, Állomás u. 10.
Tel./Fax: (+36-1)261-2748 • szkolpol@polonia.hu

Polskie Stowarzyszenie Kulturalne
Im. J. Bema na Węgrzech
1051 Budapest, Nádor u. 34. II. p.
Tel.: (+36-1)311-0216, Tel./Fax: (+36-1)312-8204
bem@bem.hu

Stowarzyszenie Polskich Katolików
na Węgrzech pw. św. Wojciecha i Dom Polski
1103 Budapest, Óhegy u. 11.
Tel./Fax: (+36-1)262-6908 • adalbert@enternet.hu

Polska Parafia Personalna na Węgrzech
1103 Budapest, Óhegy u. 11.
Tel./Fax: (+36-1)431-8414 • leskryza@op.pl

Pozostałe ważne adresy - patrz str. 22.
További fontos címek a 22. oldalon található.

Pamięć wojny

Od ponad siedemdziesięciu lat wrzesień kojarzy się nam, Polakom, przede wszystkim z początkiem wojennej pożogi, prawie jednoczesną napaścią na nasz kraj dwóch potajemnie skumanych ze sobą potężnych państw sąsiednich oraz ich późniejszą, wieloletnią, okrutną, bestialską rozprawą z naszym niepoddającym się narodem. Ten sam wrzesień 1939 roku przywodzi nam na myśl także egoistyczne – a przy tym krótkowzroczne – postępowanie najsilniejszych państw Europy Zachodniej: Francji i Anglii, które zawiody Polskę, zostawiły ją samej sobie, gdyż – pomimo wiążących nas umów – nie zaatakowały prawdziwie, po 1 września, hitlerowskiego agresora od strony Renu i nie odciążyły w ten sposób polskiej obrony. Ta ich kunktatorska polityka ośmieliła Związek Radziecki do najazdu na Polskę siedemnastego dnia walk polsko-niemieckich. Francja przypłaciła swoją nieodpowiedzialną politykę międzynarodową utratą rok później własnej niepodległości, Anglia ciężkimi bombardowaniami Londynu, zaś politycy obydwu tych krajów są współodpowiedzialni za to, że nie przyczynili się do wygaszenia pożogi światowej w zarodku.

W takich to warunkach tym jaśniej promieniuje nadludzki wysiłek polskiego narodu, który nie skapitulował (jak niecały rok później Francja), ale toczył nadal walkę o niepodległość na wszystkich europejskich oraz afrykańskich frontach, a także utworzył wielką i skutecznie działającą podziemną armię partyzancką w okupowanym kraju. Podobnie jaśnie błyszczy olbrzymi wysiłek państwa i narodu węgierskiego, udzielającego schronienia około (a może i ponad) stu tysięcznej rzeszy polskich uchodźców wojskowych oraz cywilnych. Węgrzy udzielali tej niesłychanej, bezinteresownej pomocy przez cały okres wojny, aż do chwili utraty niepodległości i przez ich kraj, a więc do 19 marca 1944 roku, a udzielali jej i potem, jakkolwiek mogli tego dokonywać już tylko nielegalnie. O tym, jak Polacy potrafili odwodzić się za ową przysługę i przyjaźń, świadczą: przedstawiany w niniejszym numerze PW materiał o obecności Polonii przy grobach Józsefa Antalla seniora oraz płk. Zoltána Baló, a także dwie inne wypowiedzi – samego Józsefa Antalla i Györgya O'svátha.

Konrad Sutarski

A háború emlékezete

Aszeptember eleje bennünk, lengyelekben immár több, mint hetven éve a háborús vérszorkorszak kezdetének fájdalmas emlékét idézi fel. A két erős – és egymással titkos szövetségben álló – szomszédos állam szinte egyidejű támadása kapcsán pedig eszünkbe jut az a kegyetlen, embertelen bánásmód, amit a rá következő években elszenvedett magát megadni nem hajlandó nemzetünk. Szintén az 1939-es év szeptembere emlékeztet Nyugat-Európa két legerősebb államának – Franciaországnak és Angliának – az önző és rövidlátó viselkedésére, amellyel cserben hagyták Lengyelországot, és – a megkötött szerződések ellenére – nem támadták meg a hitleri agresszort a Rajna oldaláról, és ezáltal nem tehermentesítették a lengyel oldalon történő ellenállást. Megalkuvó politikájuk felbátorította a Szovjetuniót, hogy – 17 nappal a német támadás után – lerohanja Lengyelországot. Franciaország egy évvel később állami függetlenségének elvesztésével fizetett felelőtlen külpolitikájáért, Anglia pedig London bombázását szenvedte el emiatt. Végül soron mindkét ország politikusai felelősek voltak azért, hogy érdemi tettekkel nem kísérelték meg a fellobbanó világégés lángjának azonnal történő eloltását.

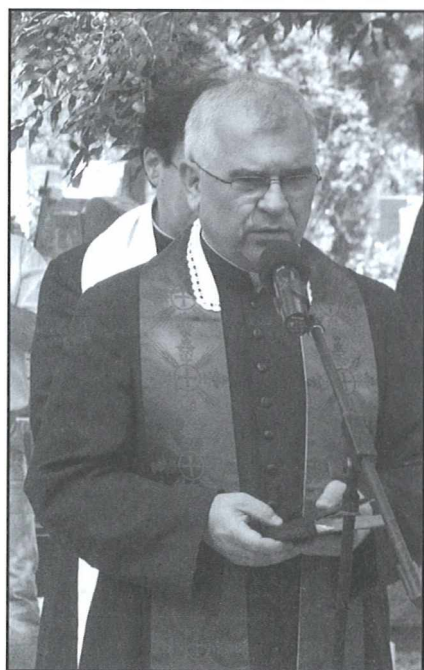
Ilyen körülmények között annál fényesebben világlik a lengyel nemzet emberfeletti erőfeszítése: Lengyelország nem kapitulált (miként Franciaország tette alig egy évvel később), hanem tovább folytatta a küzdelmet a függetlenség visszaszerzéséért az összes európai és afrikai fronton, illetve erős és hatékonyan működő partizán hadsereget hozott létre a megszállt anyaországban. Hasonlóan fényesen tündöklök a magyar nemzet és állam óriási erőfeszítése, amellyel menedéket biztosított mintegy százezer főnyi – talán még azt is meghaladó – lengyel hadi illetve civil menekült részére. A magyarok egészen a függetlenségük elvesztésének pillanatáig – tehát 1944. március 19-ig – gyakorolták a segítségnyújtásnak ezt a hallatlan és önzetlen formáját, és utána is – már csak illegális módon – a háború végéig folytatták azt. A lengyelek azóta is rendkívül hálásak ezért a baráti támogatásért, amit nemcsak ifjabb Antall Józsefnek és Osváth Györgynek a PW alábbi számában idézett nyilatkozatai bizonyítanak, de az tudósítás is, amely a polónia tömeges részvételéről számol be az id. Antall József és Baló Zoltán ezredes sirjánál idén tartott megemlékezésen.

(Ford.: B. E.-S. Sz.)

U grobów Antalla i Baló - jak co roku

Lengyelország hitleri megtámadásának napján szép, napfényes, tiszta idő volt mint most is szeptember elsején. A szerző felidézi gyermekkori élményeit a fejvesztett menekülésről, a pánikról, a pusztulás képeiről. Ezek után milyen csodásnak tűnhetett az érkező lengyel menekültek számára Magyarország, mint a béke és nyugalom szigete! Pedig a lengyelek iránt tanúsított segítőkész magatartás komoly kockázatot jelentett Magyarország és a magyar nép számára a hitleri „szövetséges” fenyegető árnyékában. A lengyel nemzet azóta is emlékeztetőben őrzi a százszáz nagyságrendű menekültáradatnak nyújtott segítséget és gondoskodást. A magyarországi polónia külön figyelmet szentel annak, hogy évről évre kifejezésre juttassa háláját és tiszteletét. A háború kitörésének évfordulóján ezért szokott összegyűlni két kiváló magyar személyiség – id. Antall József és Baló Zoltán ezredes – sirjánál, akik személyükben és tetteikben szimbolikusan képviselték az egész magyar nemzet hozzáállását. Idén a lengyel állam és a magyarországi polónia képviselőiben megjelent vezető tisztségviselők mellett részt vettek az ünnepségen – mint mindig – a két család képviselői is. Az emlékezés, a háta és a tiszteletadás ünnepi hangulatát az elhangzott beszédekben túlmenően az egyházi szertartás, a koszorúzás, a katonai tiszteletadás, a korhű katonai öltözékek és a katonai kíséret is növelte.

Teraz, kiedy pierwszego września szliśmy w Budapeszcie na cmentarz Farkasréti, niebo czyste było, świetliste, jak siedemdziesiąt dwa lata temu - w 1939 roku, podczas hitlerowskiego ataku na Polskę. Pamiętam owe czasy, obronę kraju, ale i zamęt na szosach, ucieczki ludności cywilnej przed nadciągającym wrogiem, krycie się gdziekolwiek: po rowach pod drzewami, gdy nadlatywały zniszczenia wraz samoloty i siekły karabinami maszynowymi wzdłuż dróg. Wszyscy pędzili, byle dalej, jak najdalej od miejsca gdzie się akurat było. My też

Ks. proboszcz K. Kozłowski

– matka ze mną małym pędrakiem, ciotka z córką tylko trochę starszą ode mnie (ojcowie nasi walczyli na froncie) – szliśmy, gnaliśmy w miarę sił, razem z tym falującym, kłębiącym się tłumem, wśród odgłosów armatnich wystrzałów, wśród pożarów i nocnych łun, zostawia-

jąc za sobą jakieś rozbite wozy, ludzkie i końskie zwłoki. Po dwóch dniach takiej obłądanej, panicznej wędrówki przez wieś i lasy okazało się, że znaleźliśmy się znów w pobliżu miasta skąd w pośpiechu wyruszyliśmy. Wróciliśmy zatem do domu i tam zastali nas Niemcy. Sowietci wtedy do Polski jeszcze nie wtargnęli, jeszcze migotała iskierka nadziei, że zgroza okupacji może szybko przeminie.

Mając w pamięci te obrazy i to na pięcie potrafię sobie wyobrazić ulgę tych ludzi, którzy potrafili wydostać się z hitlerowsko-radzieckich klęsk i znaleźć się na Węgrzech, mogących w pierwszym momencie wydawać się oazą pokoju i szczęścia. Była przy tym perspektywa dotarcia na Zachód, do Francji, do tworzącej się tam polskiej armii emigracyjnej. Wszak Polska nie skapitulowała i nadal walczyła!

Dopiero nieco później uchodźcy zaczęli orientować się z jakimi niebezpieczeństwami dla Węgrów związana jest okazywana przez nich serdeczność i przyjaźń. Późniejsze lata wojny dobitnie wykazały, jak Niemcy mścili się na tych Węgrach, którzy Polakom udzielali pomocy i schronienia.

Naród polski pamięta o poświęcaniu przez władze węgierskie i węgierskie społeczeństwo – nawet w warunkach światowej pożogi wojennej – własnego dobrobytu i bezpieczeństwa na rzecz ogromnej, około stu tysięcy rzeszy

uchodźczej, bo tak dyktowały im tysiącletnie więzi przyjaźni i honor. Pamięta o tym czynie szczególnie węgierska Polonia. Dlatego rok rocznie skrzykuje się – z inicjatywy Stowarzyszenia Kulturalnego im. Józsefa Bema – i wyraża swoją wdzięczność właśnie w dzień wybuchu II wojny światowej, u grobów dwóch świetlistych postaci: Józsefa Antalla seniora i pułkownika Zoltána Baló, symbolicznie, jako reprezentantów całego ich narodu.

Tradycją stało się rozpoczynanie uroczystości wspomnieniowej u grobu Józsefa Antalla, skąd przechodzi się potem do grobu Zoltána Baló. Przybyło w bieżącym roku, jak zwykle, parędziesiąt osób – w tym przedstawiciele Ambasady RP z ambasadorem Romanem Kowalskim na czele, przedstawiciele organizacji polonijnych wraz z przewodniczącą OSP Haliną Csúcs. Z Polski przyjechali przedstawiciele Towarzystwa Boglarczyków. Przybyli też członkowie rodzin obydwu zmarłych bohaterów – wśród nich synowa Antalla a jednocześnie wdowa po pierwszym premierze wyzwolonych w 1990 roku Węgier oraz

Ks. M. Józsefowicz i „Boglarki” F. i. O. Koss

były minister Spraw Zagranicznych RW Géza Jeszenszky. Wartę honorową pełnili żołnierze garnizonu Wojskowego w Budapeszcie oraz polonijni legionści w mundurach z okresu międzywojnia. Zabrzmią trąbka wojskowa, rozległa się potrójna salwa karabinowa i rozpoczęła się uroczystość prowadzona przez Haliną Csúcs, – tym razem w randze prezesa Stowarzyszenia im. Bema, która też wygłosiła pierwsze przemówienie. Następnie o zabranie głosu zostali poproszeni ambasador Kowalski i minister Jeszenszky. Wszystkie trzy mowy zawierały akcenty przypominające dawną wojenną groźbę, a jednocześnie były zaznaczeniem w jak innych warunkach Polacy i Węgrzy mogą spotykać się w tym miejscu obecnie, będąc – w atmosf-

rze pokoju - członkami jednego i tego samego obozu politycznego: Unii Europejskiej. Minister Jęszenszky podziękował przy tym w imieniu rodziny Antallów Polakom, Polsce za przechowywanie w pamięci czynów ich protoplasty. Grób Józsefa Antalla pobłogosławiony został przez nowego księdza proboszcza Karola Kozłowskiego i złożone zostały wieńce.

Po przejściu do grobu pułkownika Baló (awansowanego pośmiertnie, już w warunkach niepodległych Węgier, do rangi generała brygady) rozpoczęła się druga część uroczystości. Groby znajdują się tam bliżej siebie, umiejscowione są przy tym na stoku wzgórza, więc mniej było miejsca dla przybyłych, jak i na wykonywanie czynności ceremonialu. Jednak i w tym miejscu zabrzmiały słowa przemówień - wygłoszonych przez niżej podpisanego oraz Ambasadora RP. Podkreślone zostały warunki, wśród których Baló pełnił swoją - braterską w stosunku do Polaków - misję, a które w Ministerstwie Obrony Narodowej były jeszcze trudniejsze, aniżeli w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych,

ponieważ trzeba było pozostawać czujnym nie tylko w stosunku do państwa niemieckiego, będącego formalnym sojusznikiem Węgier, ale i w odniesieniu do znajdujących się także w samym MON-ie ich sprzymierzeńców, poczynając od osoby ministra. Ksiądz Proboszcz złożył jeszcze modlitwę za duszę zmarłego. I zostały złożone - także na tym grobie - wieńce, w wojskowej a s y ś c i e . Kiedy położono już i ostatnie kwiaty, poprosiła o głos wnuczka pułkownika i ze wzruszeniem podziękowała Polakom, Polsce za

pamięć. W ciszy zabrzmiała grana na wojskowej trąbce melodia pieśni pożegnalnej i rozeszliśmy się, znów na rok tylko.

Tekst: Konrad SutarSKI
Zdjęcia: András Buskó

Przy grobie płk. Zoltána Baló

Polonia Semper Fidelis!

Henryk Sławik a második világháború alatt az emigráns lengyel kormány megbízásából szervezte a magyarországi lengyel menekültek életét, és erre a magyar kormánytól is felhatalmazást kapott. Kemény, megfélemlíthetetlen ember volt, akire Magyarország megszállását követően lecsapott a Gestapo. Idősebb Antall József alább idézett drámai visszaemlékezése alapján lehet képet kapni Henryk Sławik személyiségéről. A Gestapo válogatott módszerekkel és kínzásokkal próbált terhelő vallomásokot és bizonyítékokat kicsikarni Sławikból a vele együttműködő magyarokról, sikertelenül. Antall Józsefet a Gestapo svábhegyi hadiszállásán szembesítették Sławikkal. Hosszas, sikertelen vallatás után szünetet tartottak. Sławikot időközben összeverték, arca, feje felpuffadt, véres volt. "Tiltakozom a jó erkölcsre és a nemzetközi jogra hivatkozva! Lábbal üporják az emberi jogokat!" A

magából kikelt vizsgálatvezető üvöltve vezettette el Sławikot, és piros ceruzával írta rá adatlapjára a halálos ítéletet. A Svábhegyről egyazon autóban szállították el őket. Antall József titkos kézszorítással köszöntö meg Sławiknak, amit érte tett, ő pedig odasúgta neki: „Ez Lengyelország köszönete volt.” Sławik a mauthauseni koncentrációs táborba került, és ott lelte halálát. Antall Józsefet rövidebb fogvatartás után bizonyíték hiányában elengedték. Az alábbi írás Henryk Sławiknak, a lengyel újságírónak, az Állampolgári Bizottság elnökének állít emléket, akinek tragikus sorsában nemcsak a lengyel történelem elevenedik meg, de a hősiesség, a kitartás és az emberség örökkévaló ereje is megmutatkozik. És ha ilyen alakjai vannak a lengyel történelemnek, akkor joggal lehet bízni Lengyelország szebb jövőjében. Polonia semper fidelis!

Henryk Sławik. Uparty, nieustraszony członek ruchu oporu, chcący wszystkim nieść pomoc, był pośród pierwszych, którzy nie tylko starali się ratować rodaków rzuconych przez los na węgierską ziemię, ale świadomie tak ich organizował, aby w ważnym momencie mogli zaatakować znieprawionego wroga. W Budapeszcie, gdzie schronienia udzielili mu Leo Ferdinand Miklossi i Ervin Győri, otrzymał upoważnienie rządu węgierskiego oraz polskiego rządu emigracyjnego do zajmowania się sprawami polskich uchodźców cywilnych. Kiedy od 19 marca 1944 roku i Węgry znalazły się po niemiecką okupacją,

żadne krwi macki Gestapa sięgnęły także po Sławika. W krótkim czasie został aresztowany, był torturowany i godnie chwycił życie zakończył w obozie śmierci w Mauthausen.

W środku, od lewej J. Antall i H. Sławik

Poniżej przedstawiamy dramatyczne wspomnienia Józsefa Antalla z 1949 roku (opublikowane w Kurierze Węgiersko-Polskim) o Sławiku, z którym współpracował do końca i za te same "grzechy" obaj trafili do gestapowskiej maszyny tortur.

Mińło 5 lat od momentu gdy drzwi gestapowskiego więzienia niespodziewanie otworzyły się przede mną i w tym samym czasie węgierska grupa zwiadowcza poinformowała mnie, że pozostając w dalszym ciągu pod obserwacją, mogę powrócić do domu, do swojej rodziny. Skończyło się bicie, klęczenie, 6-8-godzinne stanie przy ścianie. Życie ponownie pełne było cichych nadziei. Znad Karpat nadchodziły wojska

wyzwolenie. Nie musieliśmy się już obawiać rozwiniętego do mistrzostwa okrucieństwa ludzi zmienionych w dzikie bestie.

Nie musiałem drzeć, gdyż uwolnilem się z łańcuchów. Jednak przed groźącą mi na podstawie powodzi oskarżeń karą śmierci uratowało mnie nie przebudzenie się odruchów człowieczeństwa w oskarżycielu, lecz wierny przyjaciel, wielki syn polskiego narodu: Henryk Sławik, przewodniczący Polskiego Komitetu Obywatelskiego, tutejszy

Pewnego dnia o 4 godzinie rano zostałem obudzony. Musiałem się ogolić. Asystent oskarżyciela z sarkastyczną grzecznością posadził mnie do samochodu i wiozł z więzienia do malowniczo położonego w Budzie, na Górze Szwałb (Svábhegy) pałacu Gestapo. Po drodze powiedział tylko tyle "rozejrzyj się dobrze dookoła, takim był świat. Pożegnaj się z nim, gdyż złapaliśmy Henryka Sławika, który zaprzeczył twoim kłamstwom".

W budynku Gestapo Henryk Sławik

stał przed nami, zmaltretowany, lecz wyprostowany, świadomy siły ducha, bezpieczny dzięki swej woli. Poddano nas konfrontacji. Przeczytano punkty oskarżenia przeciwko mnie, a następnie punkt po punkcie kierowano pytania do Sławika. On oskarżenia te punkt po punkcie odrzucał i próbował udowodnić, że ja o niczym nie mogłem

nawet wiedzieć. Zwrócono mu uwagę, aby złożył szczerze zeznanie i wówczas

ciela. Potem nagle wyprostował się. Powiedział:

"Protestuję w imieniu moralności, prawa międzynarodowego. Znieważacie prawo".

Sąd krzyczy: dość. Koniec konfrontacji. Na aktach Sławika piszą coś czerwonym ołówkiem. Wtedy nie wiedziałem jeszcze, że kolor czerwony znaczy krew, skazanie na śmierć.

Z Góry Szwałb odwieziono nas czarnym samochodem do więzienia. Po drodze milczeliśmy, zamknięci w sobie. W ciemności szukałem jego ręki, aby podziękować za – jak myślę – uratowanie mi życia. Poglaskał mnie i cicho wyszeptał: "Polska tak dziękuje".

Tymi skromnymi słowami pragnę zapalić znicz wiecznej pamięci Henryka Sławika, polskiego dziennikarza, prezesa Komitetu Obywatelskiego.

W jego tragicznym losie przejawia się nie tylko głębia polskiej historii, lecz także heroizm, odporność, wieczna siła męskości.

Nadzwyczajną intuicją przeczuł tragiczną przyszłość, walczył też z przeznaczeniem, ale nie uciekł przed nim. W latach 1942 – 1945 miał wiele okazji, aby przedostać się do Szwajcarii lub Turcji, ale tu trzymała go praca, poczucie odpowiedzialności, chęć niesienia pomocy rodaków. Wiedział, że pomagając tu na Węgrzech tysiącom Polaków, załatwiając ich sprawy socjalne, tworząc polskie instytucje, szkoły itp. pomaga sprawom polskim, służy Polsce.

Postać Henryka Sławika w łańcuchu

H. Sławik i J. Antall w Górach Mátrai

przedstawiciel polskiego rządu. Ja wszelkimi siłami instynktu życia zaprzeczałem przedstawianym mi oskarżeniom. Na podstawie pytań oskarżyciela wyczuwałem, że nie ma przeciwko mnie dowodów, są tylko podejrzenia. Czułem, że siedzący w sąsiedniej celi Ferdinand Miklósi, prezes Węgierskiego Stowarzyszenia im. Mickiewicza nie przekazał żadnych informacji na mój temat, gdyż wówczas sam na siebie podpisałby wyrok śmierci, jako że i on był podmiotem części zarzucanych oskarżeń.

Przez trzy miesiące, każdego dnia poddawano mnie karom psychicznym i fizycznym. "Polacy przyznali się, Henryk Sławik, główny oskarżony przyznał się..." – te słowa słyszałem aż do znudzenia. Ja również aż do znudzenia zaprzeczałem. "Nie brałem udziału w organizowaniu ucieczki żołnierzy do polskiej armii walczącej w Afryce, nie o tym nie wiem, nie wydałem tysiącom polskich Żydów kart chrześcijańskich świadczącej o ich polskim pochodzeniu, nie prowadziłem przyjaciół Henryka Sławika na Podkarpacie, na polską granicę, nie wydawałem Serbom, Rosjanom, Francuzom, Anglikom żadnego urzędowego zaświadczenia poświadczającego ich przynależność do polskiego narodu, nie ukrywałem w obozach i nie dawałem nowych nazwisk Polakom ściganym przez Gestapo, nie zdobywałem fałszywych paszportów dla Polaków uciekających do Włoch. Henryk Sławik również nie zajmował się takimi sprawami i tak dalej" – brzmiało na codziennych przesłuchaniach.

Pierwszy z lewej H. Sławik, trzeci J. Antall

natychmiast zostanie wypuszczony na wolność. Lecz on pozostał niezłomny. Trybunał przerwał rozprawę. Dwaj strażnicy odprowadzili mnie do oddzielnego pomieszczenia. Po godzinie zaprowadzili ponownie do Sali, aby kontynuować rozprawę. Obraz był taki sam, tylko postać Sławika inna. Twarz zniekształcona od bicia, głowa cała we krwi. Ponowna konfrontacja. Spojrzał na mnie ciepło, z oddaniem, z wiernością przyja-

historii narodu polskiego jest niezastąpionym ogniwem, gdyż jego życie, działalność świadczą o wierności idei lepszej przyszłości Polski.

Poprzez męczeńską śmierć pozostawił swemu narodowi bezcenny dar, gdyż wiarą swoją głosił: Polonia semper fidelis.

József Antall senior

Przekład: ER

Zdjęcia przejęto z tomu „Polski Wallenberg, rzecz o Henryku Sławiku”

László O'sváth

jeden z naszych najświetniejszych wspomożycieli

2011 július elsején Varsó Białoleka kerületében leleplezték O'sváth László egészalakos szobrát, és a hírek szerint a teret, ahol a szobor áll, jövőre róla fogják elnevezni. A megbecsülésnek és a tiszteletadásnak ezt a magas fokát még egyetlen magyar, a II. világháború korában ténykedő politikus emléke sem kapta meg. Ez jelzi, hogy O'sváth Lászlót Horthy Miklóssal, Teleki Pállal, Keresztes Fisher Ferencel, id. Antall Józseffel, Varga Bélával és Baló Zoltánnal egy sorban kell említeni, mint akik legtöbbet tettek a lengyel menekültek befogadása és megsegítése terén – mindenki a maga szintjének lehetőségeihez mérten. A szoboravatás kapcsán a PW interjút készített O'sváth Györggyel, O'sváth László fiával. Tőle megtudhatjuk, hogy az erdélyi nemesi gyökerekkel rendelkező család sarjaként O'sváth László már 1929-től a Belügyminisztérium Elnöki Osztályának a vezetőjeként dolgozott, és Keresztes Fischer Ferenc belügyminiszter jobbkezének számított. Nagyon erős személyiség volt, aki tartotta magát az elveihez, nem lehetett befolyásolni őt. Kötelességtudó, patrióta emberként reggeltől estig dolgozott, de közben a családjáról is gondoskodott. – A lengyel menekültek állami jóváhagyással történő befogadása nagy feladatot

jelentett 1939-től kezdődően egészen Magyarország német megszállásáig. Több minisztérium munkáját kellett koordinálni a felelősként kijelölt Belügyminisztérium égisze alatt. O'sváth László annak idején a lengyel menekültek ellátásának a gyakorlati megszervezéséért felelős legfőbb személy volt, de ő inkább háttérmunkát végzett, a menekültekkel ritkán találkozott. Erre sokkal több lehetősége volt id. Antall Józsefnek, aki kormánybiztosként sokszor találkozott személyesen is a menekültekkel. A munkakapcsolat Antall Józseffel barátsággá is fejlődött. A két vezető gyakran találkozott családi körben, miközben állami ügyeket beszéltek meg. – A német megszállást követően távoznia kellett hivatalából, majd a nyilaskeresztes kormányzás alatt családjával együtt bujkálnia kellett. A háború utáni első kormányban ismét vezető tisztséget kapott a Belügyminisztériumban. 1948-ban, a kommunisták hatalomra jutását követően „B” listázták őt, munka és megélhetés nélkül maradt. 1951-ben családjával együtt kitelepítették, ahonnan 1955-ben térhetett, ha nem is haza, de Budapest közelébe, Veresegyházra, ahol könyvelői munkát kapott egy cipőüzemben. Itt élt 1970-ben bekövetkezett haláláig.

W dniu przekazania prezydencji UE przez Węgry Polsce – a więc 1 lipca 2011 roku – odsłonięty został w warszawskiej dzielnicy Białoleka całopostaciowy pomnik László O'svátha, jednego z najważniejszych opiekunów polskich rzeszy uchodźczych w okresie II wojny światowej, kierownika Wydziału Prezydialnego (Elnöki Osztály) w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. Uroczystość ta, o której i pismo nasze przekazało wiadomość w numerze lipcowym, zwróciła publiczną uwagę Polski oraz Węgier na działalność tego człowieka, którego nazwisko powinno być wymieniane w jednym rzędzie z takimi, jak przede wszystkim: naczelnik państwa węgierskiego regent Miklós Horthy, premier Pál Teleki, minister Spraw Wewnętrznych Ferenc Keresztes Fischer, kierownik IX Wydziału Spraw Socjalnych (Segélyellátási és Általános Segélyezési Osztály) József Antall, proboszcz parafii Balatonboglári i poseł do Parlamentu Béla Varga oraz kierownik XXI Wydziału w Ministerstwie Obrony Narodowej Zoltán Baló.

Dla lepszego, dokładniejszego nakreślenia sylwetki László O'svátha zwróciłem się do jego syna, Györgya – nadzwyczajnego i pełnomocnego ambasadora Republiki Węgierskiej ds. specjalnych, tytularnego dyrektora Komisji Europejskiej (UE) – o rozmowę na temat jego ojca.

K.S. – Jak była droga życia Pańskiego ojca, László O'svátha, do czasu wybuchu II wojny światowej?

Gy.O. – Pochodząca z Siedmiogrodu szlachecka, średniozamożna rodzina O'sváthów, od połowy XVI wieku miesz-

kała w okolicach rzeki Szamos i miasteczka Csenger (dziś są to tereny północno-wschodnich Węgier). Urodzony w 1892 r. w pobliskiej wsi Zsarolyán László O'sváth był – ze strony matki –

wnukiem zacisańskiego biskupa kalwińskiego, Árona Kissa oraz siostrzeńcem, znanego na cały kraj pedagoga oraz etnografa o tym samym nazwisku i imieniu. Szkołę średnią ukończył w Debreczynie, natomiast studia prawnicze na uniwersytecie w Kolozsvárze. Po uzyskaniu dyplomu, jeszcze podczas I wojny światowej otrzymał posadę w Budapeszcie, zostając pracownikiem

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Wspinając się po szczeblach urzędniczej drabiny mianowany został w 1929 roku kierownikiem Wydziału Prezydialnego (dziś powiedzielibyśmy departamentu - KS), najważniejszego w ministerstwie, stanowiącego gabinet ministra, a jednocześnie zawiadującego sprawami administracyjnymi oraz personalnymi resortu. Na stanowisku tym pozostawał – jako prawa ręka ministra Ferencza Keresztes Fischera – przez cały okres II wojny światowej, aż do czasu wkroczenia wojsk hitlerowskich na Węgry i rozpoczęcia faktycznej okupacji tego kraju (19 marca 1944 r.).

K.S. – W jaki sposób ojciec Pański brał udział w działaniach udzielania pomocy polskim uchodźcom?

Gy.O. – Z chwilą rozpoczęcia się migracji politycznej na Węgry w 1938 roku, a następnie – w wyniku niemiecko-sowieckiej agresji na Polskę we wrześniu 1939 roku – przyjęcia przez Węgry około, a może nawet ponad stutysięcznej polskiej rzeszy uchodźców wojskowych oraz ludności cywilnej (László O'sváth podaje w swoich zapiskach nawet liczbę 130 tysięcy), główny ciężar organizacyjny przyjęcia tych ludzi oraz zapewnienia im opieki spadł – na mocy rządowych uzgodnień i decyzji – na barki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które koordynowało także związaną z tym zadaniem działalność innych ministerstw, takich jak Finansów, Obrony Narodowej, Komunikacji, Zdrowia. W samym MSW zagadnienia koordynacyjne znajdowały się w gestii Wydziału Prezydialnego, a wykonawcze powierzone zostały

Wydziałowi Spraw Socjalnych, który zaistniał tam po wcieleniu do MSW - w 1932 roku - Ministerstwa Dobrobytu i Pracy (Népjóléti és Munkügyi) w ramach dokonywanej wówczas modernizacji systemu organizacyjnego kraju. Wśród przejętych pracowników MDiP znajdował się József Antall. Jemu to, zajmującemu się w MSW zagadnieniami opieki społecznej powierzone zostało kierowanie Wydziałem (Departamentem) IX Spraw Socjalnych i opieka nad uchodźcami wojennymi w randze komisarza rządowego (kormánybíztos). Trzeba tu jednak wiedzieć, że istniały trzy poziomy rozwijające sprawy uchodźczych. Był poziom pierwszy, najwyższy - decyzyjny, na którym powstawały najważniejsze postanowienia dotyczące zagadnień uchodźczych, zakreślane przez regenta, premiera i ministra Keresztesa Fischera. Był poziom drugi - sterowniczy, koordynacyjny, kierowany przez mojego ojca - László O'svátha. Istniał także trzeci poziom - realizacji nakreślonych potrzeb, zadań. Tam zaczynało się pole działania Józsefa Antalla, jako kierownika Wydziału IX. Antall rzadziej spotykał się z decydentami, zwłaszcza z Horthym i Telekim Wiadomości i uzgodnienia od nich wychodzące koordynowane i przekazywane były w sprawach uchodźstwa cywilnego - w sferze wykonawczej - Antallowi przez ministra Keresztesa Fischera lub przez mojego ojca. Najbardziej bezpośredni kontakt z rzeszami uchodźczymi miał József Antall, ojciec mój rzadko wyjeżdżał - prace koordynacyjne wykonywał przede wszystkim na miejscu w Budapeszcie - jednak istotna była atmosfera popolskości, jaka panowała w Ministerstwie i której prawdziwymi stróżami, rzecznikami były te wszystkie trzy osoby, każda na swoim szczeblu. Dlatego też Béla Varga, według sporządzonych w 1992 roku wspomnień, oświadczył jednemu z polskich działaczy uchodźczych (cytuje za Mieczysławem Ostoją Mitkiewiczem - KS): „Jeśli w działaniu potrzebna ci będzie pomoc, nie wahaj się i przyjdź do mnie, jeśli zaś z jakichś powodów nie będziesz mógł spotkać się ze mną, udaj się do Ferencza Keresztesa Fischera, lub do László O'svátha. Oni ci pomogą.”

K.S. - Czy wzajemne powiązania tych polityków były tylko służbowe?

Gy.O. - Ojca łączył z Józsefem Antallem stosunek serdecznej przyjaźni, zapoczątkowanej jeszcze w okresie przedwojennym. To było powodem, że cały szereg spraw zawodowych omawiali oni w trakcie wzajemnych prywatnych odwiedzin. Ojciec dzielił się też z Antallem dodatkowymi informacjami, stanowiącymi tło gry politycznej, o których ten nie mógł wiedzieć z racji skromniejszego stanowiska zajmowanego w administracji rządowej, ministerialnej, razem omawiali strategię działań w sytuacji stałego zagrożenia ze strony

niemieckiej dyplomacji. Przyjaźń mojego ojca i Antalla z biegiem czasu rozszerzyła się, obejmując także następne pokolenie, - przyjaciółmi, jeszcze wtedy, staliśmy się w rezultacie i my, młodzień: József Antall junior oraz ja. Osobista przyjaźń łączyła ojca również z ministrem Keresztesem Fischerelem.

K.S. - Jak długo László O'sváth miał możliwość zajmowania się sprawami uchodźczymi i co było potem?

Gy.O. - Po wkroczeniu wojsk hitlerowskich na Węgry 19 marca 1944 ojciec musiał odejść z zajmowanego stanowiska, opodrobniwie zresztą, jak jego minister. Zatrudniony został jako pracownik służby zdrowia, jednak po przejęciu 15 października władzy przez Partię Strzałokrzyżowców musiał ukrywać się, ponieważ został wydany rozkaz aresztowania go. Ukrywać się trzeba było zresztą całej rodzinie, aż do wkroczenia do Budapesztu wojsk radzieckich. Kiedy utworzony został pierwszy powojenny

rząd RW w Debreczynie, ojca powołano na stanowisko kierownika MSW w Budapeszcie, a następnie kierownika Wydziału Przygotowań Ustawodawczych. W 1948 roku władzę w kraju przejęli komuniści, a ojciec znalazł się na tak zwanej „liście B”. Pozbawiono go pracy, pozostawiono bez środków do życia. Matka otworzyła kawiarnię, w której pracował zresztą i ojciec, jednak w 1951 roku cała rodzina została wysiedlona. Z Budapesztu do Újfehértó, gdzie ojca zatrudniono jako pracownika fizycznego. (Jedynie mnie osadzono na cztery lata w więzieniu, za próbę nielegalnego przekroczenia granicy.) Rodzina mogła wrócić z wygnania dopiero w 1955 roku, jednak nie do Budapesztu, a w jego pobliżu, do wsi Veresegyház, gdzie ojciec uzyskał pracę księgowego w magazy-

nach zakładów obuwniczych, będąc w nich zatrudnionym do momentu przejścia na emeryturę. Życie zakończył w 1970 roku - w Budapeszcie, pochowany został jednak w Veresegyház, gdzie też znajduje się jego grób.

K.S. - Jak mógłby pan określić cechy ojca, jakim go pan zapamiętał?

Gy.O. - Był człowiekiem z zasadami, a przy tym purytaninem. Miał bardzo silny charakter, nie można było na jego postępowanie wpływać. Był przy tym wielkim patriotą. Mógł udać się na emigrację, ale nie uczynił tego. To był człowiek obowiązku, pracujący od rana do wieczora, dbający jednak o rodzinę i oddany jej. Dla tych jego cech, z szacunkiem wyrażali się o nim wszyscy, którzy go znali.

K.S. - Co mogło stanowić powody, dla których László O'sváth pozostawał nieco w cieniu pozostałych, wymienionych tu polityków? Nie wspomina się o nim ani w pierwszym, podstawowym tomie przedstawiającym historię polskiego uchodźstwa na Węgry „Przyjaciele w potrzebie” („Barátok a bajban”), wydanej w Budapeszcie w 1985 roku, ani na przykład we „Wspomnieniach polskich uchodźców na Węgrzech w latach 1939-1945” (Warszawa, 2005)?

Gy.O. - Jak już wspomniałem ojciec mój działał głównie z ministerialnego zaplecza, nie stykając się bezpośrednio z przedstawicielami polskich uchodźców tak często i intensywnie, jak Antall, ks. Varga, czy płk. Baló. Tym nie mniej nie został on zapomniany. Od 1995 roku istnieje poświęcona mu tablica pamiątkowa na Górze Zamkowej w Budapeszcie, na ścianie gmachu dawnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Znajdują się na niej - dotyczące działalności ojca - słowa: „W murach tego budynku kierował losami uchodźców wielu narodów, wśród nich ratowaniem 150 tysięcy Polaków.” Jeszcze wcześniej, w 1992 roku, w 100-letnią rocznicę urodzin odbyła się na jego cześć w Budapeszcie wielka akademia w należącym do obecnego MSZ-u Pałacu Zrinyiego, gdzie ówczesny premier, József Antall junior uwypuklił olbrzymią rolę ojca zarówno w działaniach prowadzących do konsolidacji ograbionego po I wojnie światowej kraju, jak i w zapewnianiu opieki uchodźcom okresu II wojny światowej, w tym rzeszom polskim. Istnieje popiersie ojca w jego rodzinnej wsi Zsarolyán, posąg w mieście Csenger, teraz zaś w Polsce, w Warszawie stanął nowy, poświęcony mu pomnik, a plac, na którym pomnik ten stoi, ma otrzymać w roku przyszłym jego imię. Zaden inny polityk węgierski czasu II wojny tego jeszcze nie osiągnął. Dlatego pragnę powtórzyć, że László O'sváth nie stał się politykiem zapomnianym.

Rozmowę przeprowadził:
Konrad Sutarski

20 sierpnia w Miskolcu

Występy narodowościowe na placu św. Stefana

Augusztus 20-a egyben a nemzetiségek napja is volt Miskolcon. Az ünnepi műsor kidolgozásában a derenki származású Fecske Csaba is részt vett, a lengyel nemzetiséget pedig a „Drenka Polska” együttes képviselte, nagy sikert aratva.

Podczas obchodów Dnia Świętego Stefana oczekiwał widzów bogaty program artystyczny na scenie znajdującej się na placu św. Stefana. Rozpoczął się on o godz. 15.30 prezentacją wszystkich zamieszkujących miasto mniejszości narodowych i etnicznych słowami pochodzących z początków XI stulecia „Upomnień króla św. Stefana do (syna) księcia Emeryka”: „słaby jest i omylny

kraj o jednym języku i jednych zwyczajach ...”.

Koncepcję literacką spektaklu opracował Csaba Fecske, poeta polskiego pochodzenia, którego przodkowie wywodzą się z Derenku. W programie wystąpili przedstawiciele szeregu narodowości – jest w Miskolcu dziesięć samorządów mniejszościowych – ze śpiewem, tańcami, recytacją wierszy i tym podobnymi.

Polską narodowość reprezentował zespół pieśni ludowych „Drenka Polska” z Istvánmajor. Jego występ udał się znakomicie. Szczególnie podobał się publiczności wiersz w wykonaniu kierowniczkę zespołu Margó Bozsik „Moja ziemia rodzinna, Derenk” (Szülőföldem, Derenk). Jeszcze raz potwierdziło się, że z tego naszego zespołu naprawdę możemy być dumni.

Halina Bárcziné-Sowa
Przekład: Akor

Msza Święta z okazji poświęcenia ołtarza

Augusztus 20-án Miskolcon, a minorita templomban oltárszentelés zajlott, amelynek lengyel vonatkozásai voltak. Az oltáron az irgalmas Jézus mellett Szent Faustyna és Boldog II. János Pál pápa is látható. A szentmisét Jan Zajác krakkói püspök tartotta, aki egy különleges relikviát is hozott magával ajándékká – a szentatya vérével átitatott ruhájának egy darabját, amely díszes ereklyetartóban került az oltárra.

W dniu święta króla Świętego Stefana wierni mogli być uczestnikami pięknej i podniosłej uroczystości, która odbyła się w miskolckim kościele Minorytów. Jakkolwiek dzień ten stanowi święto węgierskie, węgierskiego króla Świętego Stefana, to jednak dla wiernych z Miskolca, a szczególnie dla żyjących tam Polaków, znaczyl teraz o wiele więcej.

W kościele Minorytów podczas Mszy Świętej, odprawianej przez dyrektora Bazyliki z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie/Łagiewnikach – księdza biskupa krakowskiego Jana Zajacę, nastąpiło odsłonięcie nowego ołtarza, w którym oprócz obrazu Jezusa Miłosiernego znajdują się już obrazy: św. Faustyny oraz bł. Jana Pawła II. Ołtarz

po poświęceniu przez biskupa otrzymał nazwę Ołtarza Miłosierdzia. Ksiądz biskup przywiózł ze sobą również relikwię błogosławionego papieża – maleńki fragmencik ubrania papieża, nasyczonego jego krwią – która w pięknym relikwiarzu ozdabiać będzie ten ołtarz.

Szacunek dla Miłosierdzia Bożego we wspólnocie kościelnej Minorytów został wzmocniony mniej więcej 15 lat temu, dzięki działającemu tam polskiemu księdzu, Pawłowi Cebuli, który odegrał też dużą rolę przy powstawaniu węgierskiej kaplicy w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie/Łagiewnikach. To dzięki niemu Dzień Miłosierdzia, ogłoszony przez papieża Jana Pawła II zaczął być w miskolckim

kościele Minorytów obchodzony jako święto. Ksiądz Paweł pogłębił też w wiernych „jedność w miłosierdziu” Jezusa Miłosiernego, Świętej Faustyny i Jana Pawła II. Na skutek jego starań kościół Minorytów wzbogacił się 5 lat temu o obraz Jezusa Miłosiernego i relikwię Świętej Faustyny, natomiast w czasie beatyfikacji papieża Jana Pawła II wierni zaproponowali, aby na nowym ołtarzu, gdzie umieszczony zostanie obraz Jezusa Miłosiernego znalazł się też obraz św. Faustyny – „Sekretarza” miłosierdzia, jak również błogosławionego papieża Jana Pawła II – ambasadora Miłosierdzia. Ołtarz ten obecnie przypominać będzie wiernym bezwarunkowe miłosierdzie Jezusa, jak również naukę Jana Pawła II oraz duchową pomoc siostry Faustyny, która ponaglała wykonywanie miłosiernych działań i żywych kontaktów z Bogiem.

Halina Bárcziné-Sowa
Przekład: Akor

Spis ludności: bądźmy (i) Polakami

POLAK WĘGIER DWA BRATANKI I DO SZABLI I DO SZKLANKI!

Szanowni Państwo!

Spis ludności 2011 roku jest ważnym wydarzeniem dla Polaków zamieszkających na Węgrzech oraz osób związanych z Polską. Od tego spisu zależeć będzie przetrwanie polskości w tym kraju.

W okresie tysiącletniej historii idąc ramię w ramię z Węgrami osiągnęliśmy wiele sukcesów w dziedzinie kultury, języka, zachowania polskich tradycji. W ostatnim okresie samorządy mniejszościowe i organizacje społeczne osiągnęły wiele poważnych wyników. Przedszkole, Szkoła, Muzeum i polskie media prowadzą działalność kulturalną. Społeczność kościelna utrwała tradycje religijne i charytatywne. Wiele miejscowości nawiązało stosunki partnerskie.

Chcielibyśmy to kontynuować, ale to zależeć będzie od Państwa, od Polaków i osób związanych z Polską, począwszy od najmniejszej miejscowości, a skończywszy na wielkich miastach. Zgodnie z prawem zgłoszenie swojej polskiej tożsamości i przynależności do polskiej narodowości nie wyklucza podwójnej przynależności. Śmiało wyznajmy swoją tożsamość i przywiązanie oraz zachęćmy do tego samego również naszych bliskich!

DOBRZE BYĆ POLAKIEM NA WĘGRZECH!

OGÓLNOKRAJOWY SAMORZĄD
MNIJSZOŚCI POLSKIEJ

LENGYEL MAGYAR KÉT JÓ BARÁT EGYÜTT HARCOL, ISSZA BORÁT

Tisztelt Hölgyem és Uram!

A 2011 évi népszámlálás fontos esemény a Magyarországon élő lengyelek és lengyel kötődésű személyek számára. Ezen múlik a magyarországi lengyelség fennmaradása.

Ezeréves történelmünk során a magyarokkal vállvetve számos sikert értünk el a lengyel kultúra, nyelv és hagyományok ápolása terén. Az elmúlt időszakban a kisebbségi önkormányzatok és társadalmi szervezetek kiemelkedő eredményeket értek el. Az Óvoda, az Iskola, a Múzeum és a lengyel média tovább folytatja a kulturális tevékenységet. Egyházi közösségeink tovább öröklítik a vallási és karitatív hagyományokat. Számos település lengyel testvérvárost választott magának.

Szeretnénk ezt folytatni, de az Önökön, lengyeleken és lengyel kötődésű személyeken múlik a legkisebb településtől a legnagyobb városig bezáróan. A kisebbségi törvény szerint a nemzetiségi önazonossághoz való jog és a lengyel nemzetiséghez tartozás kinyilvánítása nem zárja ki a kettős kötődés elismerését. Váld be bátran lengyel kötődésedet és bíztasd erre társaidat is!

JÓ LENGYELNEK LENNI MAGYARORSZÁGON!

ORSZÁGOS LENGYEL
KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

W okresie 1-31 października odbędzie się na Węgrzech spis ludności. Spisy dokonywane są w tym kraju średnio co dziesięć lat. Poprzedni miał miejsce w 2001 roku. Według jego danych liczba mieszkańców odnotowanych jako (i) Polacy, używający języka (i) polskiego była rzędu niecałych trzech tysięcy. Liczba ta, niestety, odbiegała od stanu faktycznego, jako że ilość tylko tych mieszkańców Republiki Węgierskiej, którzy posiadają polskie paszporty, jest w przybliżeniu właśnie tej wielkości. Gdzie zatem została zagubiona olbrzymia większość ludności narodowości polskiej, bądź przynależącej się do polskich korzeni, zarejestrowanej w spisie, a które to osoby też należało było ująć jak (i) Polaków. Wszak wiemy - szacunkowo - że jest nas 3-4 razy więcej. Znamy cały szereg przypadków, kiedy urzędnicy dokonujący wtedy spisu wogóle o narodowość nie pytali, wpisując węgierską, - być może nawet przyjmując „w dobrej wierze”, że kto odpowiada im na pytania po węgiersku, może być jedynie Węgrem.

Bądźmy czujni na tego rodzaju niebezpieczeństwa, przeinaczenia. Obecnie ankiety spisowe mają zostać dostarczone wszystkim do końca września. Na samodzielne wypełnienie ich i wystanie będzie czas od 1 do 16 października, potem przy wypełnianiu i przekazywaniu wypełnionych musi współdziałać urzędnik spisowy. Urzędnicy ci mogą odwiedzać mieszkańców jednak i wcześniej. Aby nie popełnić błędu, bądźmy z odpowiedziami przygotowani już wcześniej.

Oto pytania, które dotyczą przynależności narodowej, narodowościowej:

- Pytanie nr 21 (Jakim językiem pani/pan mówi? Według oficjalnych wyjaśnień podać można oprócz węgierskiego jeszcze trzy inne języki):

W naszym polonijnym przypadku powinno się podać: „polski, węgierski” (osoby w pierwszym rzędzie polskojęzyczne) lub „węgierski, polski” (osoby pochodzenia polskiego, jeśli mówią tym językiem, ale jest to ich drugi język.) Język derenczi jest jedną z gwar języka polskiego, należy go podać zatem jako polski.

- Pytanie nr 34 (Do jakiej narodowości czuje się pani/pan przynależną/ym?) oraz pytanie nr 35 (Czy poza narodowością podaną uprzednio należy pani/pan także do jakiejś innej narodowości? Według oficjalnych wyjaśnień można podać przynależność najwyżej do dwóch narodowości, - pierwszą w rubryce nr 34, drugą w rubryce 35):

W naszym polonijnym przypadku powinny podać w rubryce 34 narodowość polską osoby czujące się w pierwszym rzędzie Polakami (a w 35 ewentualnie węgierską), zaś osoby pochodzenia polskiego odwrotnie (węgierską w rubryce 34, natomiast w rubryce 35 bezwzględnie polską). Deręczanie są ludnością pochodzenia polskiego, dlatego tę przynależność należy - podobnie - zaznaczyć w rubryce 34 lub 35.

Népszámlálás: legyünk lengyelek (is)

- Pytanie nr 37 (Jakiego języka używa pani/pan w otoczeniu rodzinnym, w gronie przyjaciół? Podać można najwyżej dwie odpowiedzi):

W naszym polonijnym przypadku powinno się podać obydwa języki „polski i węgierski” lub „węgierski i polski” w kolejności jak serce dyktuje (możliwie nie pomijamy w żadnym wypadku ani polskiego, w tym derencskiego jako polskiego, ani węgierskiego).

- Pytanie 38 (Do jakiej społeczności religijnej, do jakiego kościoła czuje się pani/pan przynależna/y?)

My Polacy (jeśli jesteśmy ludźmi wierzącymi) jesteśmy zazwyczaj związani z Kościołem Rzymsko-Katolickim. Dlatego katolicyść jest pewnego rodzaju miernikiem przynależności do społeczności polskiej, polonijnej. Odpowiedź na pytanie 38 jest mimo to wynikiem osobistych odczuć każdego z nas.

Po powyższych uwagach i objaśnieniach zatem jeszcze tylko odezwa do nas wszystkich:

przyznawajmy się w spisie do polskości - obok swych obecnych osobistych oraz wspólnych tysiącletnich przyjacielskich powiązań z Węgrami - bo rzeczywiście dobrze jest być na Węgrzech Polakiem!

Redakcja w uzgodnieniu z OSMF

Október 1. és 31. között népszámlálás lesz Magyarországon. Erre átlagosan tíz évente szokott sor kerülni. Az előző népszámlálás 2001-ben történt. Ennek adatai szerint a magát lengyelnek (is) valló, lengyel nyelvet (is) használó népesség létszáma nem egész háromszor főre rúgott. Ez a szám – sajnálatos módon – eltért a tényszerű valóságtól, hiszen hozzávetőlegesen azoknak a lengyeleknek a létszámával egyezik meg, akik lengyel útlevelemmel is rendelkeznek Magyarországon. Hová veszett tehát tehát a lengyel nemzetiségű – vagy a lengyel gyökereit felvállaló – lakosság nagy többsége az összeírás során, akiket szintén lengyelként kellett volna bejegyezni? Hiszen tudjuk, hogy körülbelül 3-4-szer vagyunk többen. Számos esetet ismerünk, amikor a népszámlálást végző biztosok egyáltalán nem kérdeztek rá a nemzetiségre. Talán jóhiszeműségből – beírták a magyart, feltételezve, hogy aki magyarul válaszol nekik, az csakis magyar lehet.

Figyeljünk az ilyen jellegű esetek megelőzésére! A jelenlegi kérdőíveket mindenki meg kell kapja szeptember végéig. Az önálló kitöltésükre és beküldésükre október 1-je és 16-a között van lehetőség. Ezt követően a kitöltésben és a továbbításban egy kérdezőbiztosnak kell közreműködni. Ettől függetlenül a kérdezőbiztosok már ezt megelőzően is felkereshetik a lakosokat. Hogy elkerülhessük a hibás adatközlést, már korábban készüljünk fel a helyes válaszadással!

A kérdések, amelyek a nemzetiségi, kisebbségi mibenléttel kapcsolatosak, az alábbiak:

- a 21. számú kérdés („Milyen nyelven beszél?” A hivatalos útmutató szerint a magyar mellett még további három nyelvet meg lehet adni.)

A mi esetünkben, a polónia tagjaiként a helyes válasz a „lengyel, magyar” lenne (elsősorban lengyel anyanyelvűek esetében), vagy „magyar, lengyel” (lengyel származású személyek esetében, akik a magyar nyelv mellett a lengyel nyelvet is ismerik és használják). A derenki nyelvjárás egyike a lengyel nyelvjárásoknak, ezért azt mint lengyel nyelvet kell megadni!

- a 34. számú kérdés („Mely nemzetiséghez tartozó-nak érzi magát?”), illetve a 35. számú kérdés („Az előző kérdésnél megjelöltön kívül tartozik-e másik nemzetiséghez is?”) A hivatalos útmutató szerint legfeljebb két nemzetiséghez való tartozást lehet megadni, az első a 34. rovatban, a másodikat a 35. rovatban.)

A mi esetünkben a 34. rovatban a lengyel nemzetiséget kell feltüntetni azok a személyek, akik mindenképp előtt lengyelnek érzik magukat (a 35. rovatban esetleg bejelölhetik még a magyar nemzetiséget). A lengyel származású személyek esetében fordított a sorrend (a magyar nemzetiséget a 34. rovatban kell megadni, a lengyel pedig feltétlenül fel kell tüntetni a 35. sorban)! A derenkiek lengyel származásúak, ezért ezt a tényt szintén a 34. vagy 35. rovatban kell feltüntetni!

- 37. számú kérdés („Családi, baráti közösségben milyen nyelvet használ általában?”) Legfeljebb két válasz adható!:

A mi esetünkben mindkét nyelvet meg kellene adni, „lengyel és magyar” vagy „magyar és lengyel”, olyan sorrendben ahogy azt a szívünk parancsolja (lehetőség szerint egyetlen esetben sem kerüljük ki a lengyel nyelv – ezen belül a derenki lengyel nyelv –, sem a magyar nyelv megadását!)

- 38. számú kérdés („Mely vallási közösséghez, felekezethez tartozó-nak érzi magát?”)

Mi lengyelek, (amennyiben hívő embernek tartjuk magunkat) általában a római-keresztény katolikus egyházhoz kötődünk. Ennek okán a lengyel közösséghez való tartozásnak bizonyos mértékig fokmérője szokott lenni a katolicizmus. Ettől függetlenül a 38. kérdésre adott válasz mindenki esetében személyes meggyőződésből kell fakadjon.

A fenti útmutatásokat és magyarázatokat követően az alábbi felhívással fordulunk mindenkinek: vállalkozunk fel a népszámlálás során lengyel mivoltunkat, és ezzel – saját személyes kötődéseink mellett – az ezeréves közös baráti köteléket a magyarsággal, hiszen Magyarországon valóban jó lengyelnek lenni!

az OLKÖ-vel egyeztetve a szerkesztőség

Jeden z wielu wartościowych

Sok lengyel származású ember a Magyarországon, de sajnos meglehetősen szétszórta élnék a második hazájukban, sokszor nem is tudnak egymásról. Pedig sokra közülük méltón büszke lehet a Polónia. Az egyik ilyen a Zalaegerszegen élő Józsiák Bernard erdőmérnök. Idén szeptember 9-én Józsiák úr vehette át a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségének (MEGOSZ) nagyzrendvényén a MEGOSZ által (a legkiválóbb és legelismertebb magánerdő gazdálkodók részére alapított) Rimler Pál díjat. Ezen túlmenően Józsiák úr nemcsak kiemelkedő szaktudású magánerdő gazdálkodó, hanem a lengyel-magyar szakmai és baráti kapcsolatok elismert támogatója, több közös erdész találkozó szervezője is.

Na Węgrzech żyje wiele ludzi mających polskie pochodzenie, ale niestety w tej drugiej ojczyźnie żyją oni w dość dużym rozproszeniu i często nic nie wiedzą o sobie. A szkoda, gdyż z wielu z nich Polonia mogłaby być dumna.

Na taką perelkę natrafiliśmy w miejscowości Szentgál, gdzie 9 września na imprezie zorganizowanej przez Państwowy Związek Prywatnych Właścicieli i Zarządców Lasów (MEGOSZ) poznaliśmy żyjącego w Zalaegerszeg inżyniera leśnictwa Bernarda Józsiáka z żoną Ilonką, którzy od 1979 roku żyją razem na Węgrzech. Od tego czasu w duchu polskości wychowali dwoje dzieci i dziś cieszą się już wnukami.

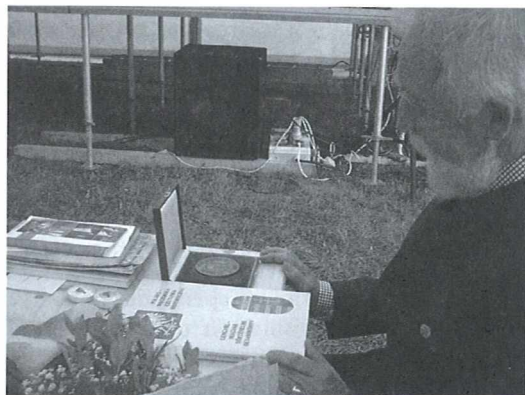
Pan Józsiák nie tracił czasu na Węgrzech. Leśniczy z krwi i kości, któremu zawdzięcza się powiększenie stanu nowego dla niego gatunku akacji, utrzymanie rosnącej na terenie Zala, w Zalaszentgyörgy i Zalaboldogfa tzw. akacji masztowej. Był leśnikiem w Spółdzielni produkcyjnej w miejscowości Bagod, następnie został kierownikiem działu leśnictwa, a po zmianie ustroju został prezesem Spółdzielni. Dostosowując się do zmian społecznych, gospodarczych i prawnych stał na czele reorganizacji Spółdzielni, a następ-

nie rozdziału ziemi. Po zakończeniu ostatecznych rachunków, jako leśnik i doradca przygotował i przeprowadził ustanowienie majątków leśnych. W 2004 roku jako pierwszy w województwie Zala zarejestrował leśną integratorską spółkę komandytową pod nazwą Taxus Józsiák i Syn. Taxus to łacińska nazwa drzewa cis. Ciekawy zbieg okoliczności, że właśnie teraz Krajowe Stowarzyszenie Lasów drzewem roku obrało cis, a główna impreza MEGOSZ odbyła się właśnie dlatego w miejscowości Szentgál, gdzie zbiorowisko cisów, jako drzew rodzimych jest drugim co do wielkości w Europie.

W tym roku Bernard Józsiák otrzymał nagrodę Pála Rimlera ustanowioną przez MEGOSZ dla najlepszych i najlepiej gospodarujących prywatnych właścicieli lasów. To niezapomniane spotkanie zawdzięczamy zastępcy przewodniczącej OSMP Zsoltowi Bátori, który dzięki przyjacielowi Józsefowi Luzzi, prezesowi MEGOSZ dowiedział się o panu Józsiáku i jego nagrodzie. Przewodnicząca OSMP Halina Csúcs

gratulowała swemu rodakowi i życzyła dalszych sukcesów w pracy zawodowej i społecznej.

Nie można nie wspomnieć i o tym, że Bernard Józsiák jest nie tylko leśnikiem o dużej wiedzy zawodowej, lecz także mecenasem polsko-węgierskich stosunków zawodowych i przyjacielskich, a także organizatorem wielu wspólnych spotkań leśników. Żegnając się z nim byliśmy przekonani, że w swoim otoczeniu, w kręgu znajomych robi wszystko, ażeby podczas spisu ludności Polacy mieszkający w województwie Zala odważnie przy-

znawali się do swego polskiego pochodzenia i dzięki temu przyczyniali się do dalszego zachowania polskiej kultury i tradycji na Węgrzech. Jestem przekonana, że jeszcze wielu podobnych oddanych sprawie, miłujących obie ojczyzny Polaków żyje na Węgrzech. Szukajmy ich, gdziekolwiek żyją. Poznawajmy ich losy i bądźmy z nich dumni.

Tekst i zdjęcia: Erzsébet Podlussány
Przekład: EA

Dotacje „za wyniki” na rok 2011 dla polskich samorządów

A Wekerle Sándor Alap közzétette a lengyel kisebbségi önkormányzatok részére biztosított magyar állami támogatás tételes listáját. Alább közöljük a listát, amelyen feladatalapú támogatásokat állapították meg.

Fundusz im. Sándora Wekerlego opublikował 5 sierpnia listę przedstawiającą forintowe wartości wsparcia finansowego udzielonego - w przedstawicielstwie państwa węgierskiego przez Ministerstwo Administracji i Sprawiedliwości - samorządom mniejszościowym, na podstawie „Decyzji o dotacjach dla samorządów mniejszościowych na rok 2011, na podstawie osiągniętych wyników”. A oto wyniki decyzji, których podstawę stanowiły wyniki działalności samorządów polskich w roku 2010.

Budapeszteńskie samorządy dzielnicowe

Dzielnice: II - 3.160.977 Ft, XVII - 1.964.931 Ft, III - 1.238.761 Ft, X - 1.153.329 Ft, XVIII - 1.110.613 Ft, XIII - 1.067.897 Ft, V - 939.749 Ft, IV - 897.034 Ft, VIII - 768.886 Ft, XVI - 726.170 Ft, VI - 512.590 Ft, XI - 299.011 Ft, XIV - 299.011 Ft, XIX - 213.579 Ft

Pozabudapeszteńskie samorządy lokalne:

Békéscsaba - 1.366.909 Ft, Győr - 1.366.909 Ft, Kaposvár - 1.025.181 Ft, Sárvár - 939.749 Ft, Múcseny - 854.318 Ft, Dunaújváros - 854.318 Ft, Szolnok - 854.318 Ft, Esztergom - 854.318 Ft, Pécs - 811.602 Ft, Sajószentpéter - 726.170 Ft, Dunaharaszti - 726.170 Ft, Lábcsényő - 598.022 Ft, Szalonna -

598.022 Ft, Eger - 469.874 Ft, Tata - 469.874 Ft, Edelény - 427.159 Ft, Székesfehérvár - 427.159 Ft, Tiszaújváros - 341.727 Ft, Bátorbágy - 341.727 Ft, Veszprém - 299.011 Ft, Gödöllő - 256.295 Ft, Érd - 213.579 Ft, Szögliget - 85.431 Ft.

Samorządy szczebla wojewódzkiego:

Stoeczny Samorząd Mniejszości Polskiej w Budapeszcie - 834.193 Ft
Wojewódzki Samorząd woj. Borsod-Abaúj-Zemplén - 556.128 Ft.

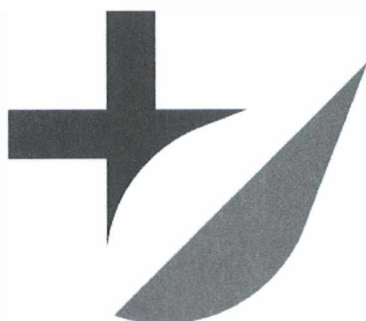
Dotacje „na podstawie osiągniętych wyników” dla polskich samorządów mniejszościowych osiągnęły w rezultacie łączną wartość 30.650.701 Ft.

Należy żałować, że pozostałe samorządy - Emőd, Kazincbarcika, Miskolc, Szikszó, VII i XX dzielnicy Budapesztu, Szeged, Csór, Tatabánya, Inárcs oraz Nyíregyháza - takiego wsparcia nie otrzymały, czy to dlatego, że powstały dopiero w końcu 2010 roku, czy też z racji nie dość widocznej działalności.

Wszystkim samorządom życzymy na przyszłość dobrych wyników i powodzenia.

Opr.: András Buskó - z-ca przewodniczącego OSMP

Dni 17. Polskiej Kultury Chrześcijańskiej

17. LENGYEL KERESZTÉNY KULTURÁLIS NAPOK

PRZYSZŁOŚĆ LUDZKOŚCI IDZIE
PRZEZ RODZINĘ Jan Paweł II
25 września- 2 października 2011 r.

Kościół Polski • Budapest X, Óhegy u. 11
Dom Polski • Budapest X, Óhegy u. 11

niedziela 25.IX
Kościół Polski •

godz. 10.30

Uroczysta Msza św. inauguracyjna
pod przewodnictwem
J.E. ks. biskupa Stanisława
Stefanka, z udziałem chóru św. Kingi

Dom Polski •

godz. 12.00

Otwarcie wystawy fotograficznej pt.
„Rodziny polonijne”
Występ pianistki Kingi Tóth
Wykład Mieczysława Guzewicza pt.
„Prawdziwa męskość fundamentem
ojcostwa”

poniedziałek
26.IX.

Dom Polski •

godz. 17.30

Spotkanie z prof. Wandą Póltawską,
wykład na temat małżeństwa,
roli kobiety oraz mężczyzny
w tym związku

środa 28.IX.

Kościół Polski •

Dom Polski •

godz. 10.00

Spotkanie duszpasterskie
polskich księży i sióstr zakonnych
pracujących na Węgrzech

Dom Polski •

godz. 17.30

Projekcja filmu pt. „Fatima”

niedziela 2.X.

Kościół Polski •

godz. 10.30

Uroczysta Msza św. na zakończenie

Wezwanie w sprawie zgłaszania kan- dydatur do Nagrody Mniejszościowej

Sekretariat Stanu ds. Kontaktów Kościelnych, Narodowościowych i Cywilnych Społecznych Ministerstwa Administracji i Sprawiedliwości zwraca się z wezwaniem w sprawie przekazywania wniosków z kandydaturami do Nagrody Mniejszościowej na rok 2011. Nagrodą Mniejszościową w kategorii Za Zasługi na Rzecz Krajowych Mniejszości mogą być odznaczane osoby, organizacje i samorządy mniejszościowe prowadzące, w interesie żyjących na Węgrzech narodowości, wzorcową działalność na polu mniejszościowego życia publicznego, oświaty, kultury, życia kościelnego, nauki, komunikacji publicznej, samorganizacji gospodarczej.

Przyznanie Nagród odbędzie się na podstawie Zarządzenia 1/1995. (IX.28.) ME. Przekazanie ich w roku 2011 zostanie dokonane jako wyróżniające się wydarzenie Dnia Mniejszościowego (18 grudnia).

Wnioski dotyczące kandydatur na rok 2011, zaopatrzone w uzasadnienie, można składać do 20 października 2011 roku w Sekretariacie Stanu ds. Kontaktów Kościelnych, Narodowościowych i Cywilnych Społecznych Ministerstwa Administracji i Sprawiedliwości, na adres pocztowy (1055 Budapest, Kossuth tér 4.) i e-mailowy titkarsag.nkf@kim.gov.hu

Budapeszt, we wrześniu 2011-09-27

Łászló Szászfalvi
sekretarz stanu

Wybory do Sejmu RP i Senatu RP 2011

Referat ds. Konsularnych Ambasady RP w Budapeszcie przypomina, że 9 października 2011 roku odbędą się wybory do Sejmu i do Senatu RP. Na Węgrzech głosować można w lokalu wyborczym znajdującym się w siedzibie Ambasady RP w Budapeszcie (Budapeszt, VI dz., Városligeti fasor 16) w godzinach 7.00 - 21.00.

Warunkiem koniecznym do wzięcia udziału w głosowaniu jest wpisanie się do spisu wyborców. Można się zarejestrować za pośrednictwem elektronicznej platformy e-wybory <https://ewybory.msz.gov.pl/>, osobiście, telefonicznie, faksem lub drogą mailową - szczegółowe informacje i wzór zgłoszenia dostępne są na stronie internetowej Ambasady www.budapestkons.polemb.net w zakładce WYBORY 2011. Termin rejestracji upływa 6 października 2011 r.

Do 26 września 2011 r. wyborcy mieli możliwość rejestracji do głosowania korespondencyjnego.

22 września 2011 roku konsul RP w Budapeszcie powołała Obwodową Komisję Wyborczą nr 215, której skład można znaleźć w obwieszczeniu na stronie internetowej Ambasady oraz na tablicach informacyjnych przed Ambasadą oraz w poczekalni Konsulatu.

Zapraszamy Państwa do lektury strony internetowej www.budapestkons.polemb.net, zakładka WYBORY 2011, gdzie znajdą Państwo bardziej szczegółowe informacje, w tym m.in. Przewodnik „Wybory w pigułce” zawierający odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania.

Śladami węgierskimi do Wrocławia i Częstochowy

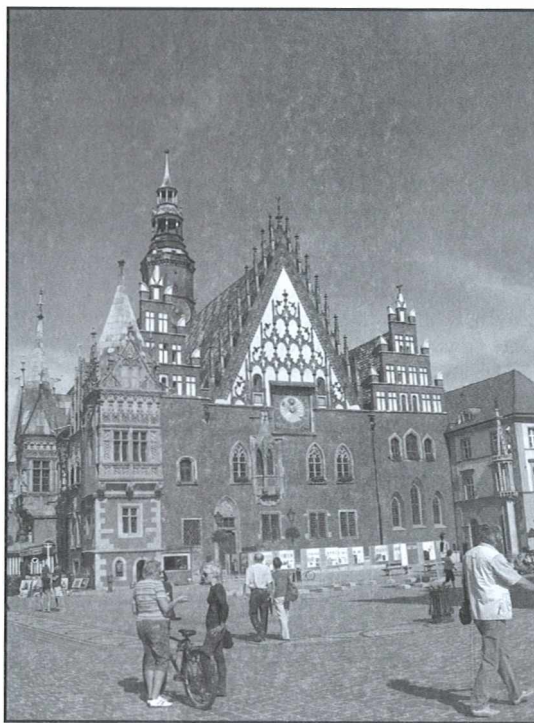
Az Érdi Lengyel-Magyar Kulturális Egyesület hagyományos lengyelországi kirándulást szervezett augusztus huszadikára. Az első napi utazás után Wrocławban városnézésre került sor. Az idegenvezető a félig magyar Ola Rzewuska volt, az ottani Lengyel-Magyar Társaság elnöke. A számos látnivaló közül kiemelkedett a piactér a közepén található gótikus városházával, benne a Helytörténeti Múzeummal. Számos kiállított emlékek kötődik Mátyás királyhoz, aki a huszita támadásoktól szabadította meg Wrocławot. Az Árpád-házi Szent Erzsébetről elnevezett templomban található Európa egyik legszebb barokk orgonája. Szintén barokk emlék az Egyetem épülete, két legszebb termével, az Aulával és a Leopold teremmel. A Raciawicei Kórkép még az ópusztaszeri körképet is felülmúlja. A résztvevők este beszélgetésen és közös éneklésen vettek részt a Lengyel-Magyar Társaság tagjaival. Másnap Trzebnicába látogattak a Śląski Szent Jadwiga templomba. Augusztus 20-a lévén itt megkoszorúzták Szent Erzsébet szobrát, és elénekelték a magyar himnuszot. Ezt követően Lubiązba utaztak, a világ második legnagyobb, ciszterci irányítás alatt álló kolostorába. Harmadnap a brzegi reneszánsz kastély útba ejtése után Częstochowa következett, ahol a 9 éve kint tartózkodó magyar pálos Barnabás testvér olyan helyeket is megmutatott nekik, ahová az átlagos látogatókat nem szokták beengedni. Este szentmisével zárult a nap.

To już kilkuletnia tradycja, że Polsko-Węgierskie Stowarzyszenie Kulturalne w Érdzie, około 20 sierpnia, organizuje wycieczki do Polski śladami wspólnej historii polsko-węgierskiej. W tym roku wybór padł na Wrocław i Częstochowę. 18 sierpnia rano wyruszyliśmy do Wrocławia, gdzie w hostelu Avantgarde (którego nikomu nie polecamy) czekała na nas przewodniczka Ola (Sárka) Rzewuska, której ojciec podczas II wojny światowej był internowany na Węgrzech, przywożąc sobie po jej zakończeniu z Sopronu do Polski żonę. Mieliśmy wielkie szczęście, ponieważ Ola oprowadzała nas w języku węgierskim, a w naszym Stowarzyszeniu dominują Węgrzy, którzy jeszcze nie umieją po polsku, a dopiero się go "uczą". Ola zamieszkała z nami w hostelu, opiekując się nami przez cały czas pobytu we Wrocławiu.

Następnego dnia, po śniadaniu w pobliskiej restauracji "Pałacyk", wyruszyliśmy na wędrowkę po mieście. Przeszliśmy placem Kościuszki pod pomnik Bolesława Chrobrego, obok którego na murze można oglądać mapę potężnej Polski za czasów panowania naszego pierwszego króla. Idąc dalej w kierunku Rynku przystanęliśmy przed gmachem Opery, który przetrzymał – jak twierdzą miejscowi – wszystkie wojenne bombardowania. Idąc dalej ul. Kazimierza Wielkiego i kierując się do Rynku „spotykaliśmy się” ze słynnymi wrocławskimi krasnalami. Przeważnie stoją one pojedynczo, samotnie, jak Pracz Odrzański, Papa, Strażnik, Więziennik, czy PRL-owiec, ale są również Nowożeńcy oraz Krasnale w kapeluszach. Każdy ma swoją historię. Na przykład PRL-owiec to niezwykle barwna wrocławska postać. Był to znany kiedyś aktywista, zaangażowany ideologicznie, o wielkim, dobrym sercu. Ochoczo maszerował on w pochodach pierwszomajowych, współ z innymi

dzierżąc sztandary i transparenty i śpiewając na cały głos pieśni ludu pracującego całego miast oraz wsi. Z upływem czasu przekonał się jednak, że świat ludzi "jedynej i słusznej partii" daleki jest od spełnienia idei równości, która go tak zachwyciła.

Rynek należy do największych założen urbanistycznych tego typu w

Wrocław, Ratusz

Europie. Dookoła stoją piękne, zabytkowe kamieniczki, z których każda ma swoją nazwę, a skośnie do pierzei Rynku ustawiony jest Ratusz – jeden z najwspanialszych zabytków gotyckiego budownictwa świeckiego w Europie, zaliczony do kategorii "0". W Ratuszu mieści się Muzeum Miejskie. Oglądaliśmy tutaj późnogotycki kamienny portal o koronkowych detalach rzeźbiarskich z herbem króla Macieja Korwina. Zresztą w

wielu miejscach tego muzeum, na witrażach, czy mniejszych portalach, można zobaczyć postać króla Macieja Korwina i jego herb. Król Maciej był postacią bardzo szanowaną, ponieważ uwolnił Wrocław od najazdów husytów. Kościół garnizonowy pw. św. Elżbiety z rodu Arpadów to gotycka trójnawowa bazylika wzniesiona z cegły w połowie XIV w. We wnętrzu kościoła zachowało się dużo średniowiecznych pomników, nagrobków i epitafiów fundacji bogatego mieszczaństwa. Do najcenniejszych zabytków należy zaliczyć gotyckie tabernakulum wykonane w piaskowcu i późnogotyckie stalle. Organy z połowy XVIII w. uważane są za jeden z najpiękniejszych instrumentów barokowych w Europie.

Idąc z Rynku pięknymi zaułkami przez Janki doszliśmy do Uniwersytetu, który właśnie obchodzi swoje 200-lecie. Jest to olbrzymi, barokowy gmach, częściowo zniszczony przez działania ostatniej wojny. Odbudowany w latach 1947-49, stał się pierwszą uczelnią w powojennym Wrocławiu. Wejście główne zdobi barokowy portal z ustawionymi na balustradzie rzeźbami symbolizującymi: sprawiedliwość, męstwo, roztropność i wstrzemięźliwość. Na I piętrze oglądaliśmy najpiękniejszą wewnątrz barokową Wrocławia: Aulę Leopoldina i Salę Oratorium. Jest tam też Wieża Matematyczna, skąd oglądaliśmy trochę zamgloną (właśnie rozpadał się deszcz) panoramę miasta. Już w strugach deszczu przeszliśmy na Ostrów Tumski, gdzie trochę poduszaliśmy się i posililiśmy w małej restauracji. Po wyjściu, w znów świecących promieniach słonecznych wybraliśmy się na dalsze zwiedzanie miasta. W Katedrze zobaczyliśmy piękną kaplicę elektorską z ołtarzem św. Elżbiety z rodu Arpadów oraz sarkofag biskupa Janosa Thurzó. Z Ostrowa Tumskiego pośpieszyliśmy na zwiedzanie Panoramy Racławickiej – dzieła o wymiarach 15X120 metrów, autorstwa Jana Styki i Wojciecha Kossaka. To olbrzymie malowidło wprawiło w zachwyt całą naszą grupę, wszyscy zgodnie uznali, że prześciga piękno węgierskiej panoramy z Ópusztaszer.

Na zakończenie zwiedzania, mieliśmy godzinną przejażdżkę statkiem po Odrze. Wprawdzie pogoda była dość kapryśna, ale było bardzo ciepło, więc humory dopisywały i rozkoszowaliśmy się pięknościami Wrocławia. Bardzo przyjemnie zakończyliśmy dzień spotkaniem z członkami tamtejszego Towarzystwa Polsko-Węgierskiego, które prowadzi Ola. Przy węgierskim winie, palince, ciastkach wypieku człon-

kiń naszego Stowarzyszenia oraz polskich czekoladkach rozmawialiśmy i śpiewaliśmy do późnych godzin wieczornych, na przemian polskie i węgierskie pieśni w gościnnym „Pałacyku”.

Kolejnego dnia pojechaliśmy do Trzebnicy, gdzie znajduje się międzynarodowe sanktuarium św. Jadwigi Śląskiej, żony Henryka Brodatego, tam jest też piękny posąg św. Elżbiety z rodu Arpadów, siostrzenicy św. Jadwigi Śląskiej. Siostry Boromeuszki przyjęły nas w barokowym klasztorze ciastkami, herbatą i kawą. Akurat był 20 sierpień, narodowe święto Węgier, więc złożyliśmy wieniec pod posągą św. Elżbiety i odśpiewaliśmy hymn węgierski. Następnie przejechaliśmy do opactwa cystersów w Lubiążu, do zespołu klasztoru większego od Wawelu, obiektu drugiego co do wielkości na świecie. Niestety cały kompleks zdewastowali nasi „wyzwoleńcy” – Armia Czerwona. Nadal trwa remont, ale brak jest środków finansowych, tak, że w tej chwili można zwiedzać tylko odrestaurowaną, przepiękną Salę Książęcą i refektarz, a trwają prace nad odrestaurowaniem biblioteki. Wróciliśmy na kolację do Wrocławia, do „Pałacyku”, zaś po kolacji wybraliśmy się jeszcze do Hali Stulecia, na fontannę multimedialną. Budowla ta jest jednym z najważniejszych dzieł w architekturze światowej XX wieku. Hala powstała w 1913 roku, jako konstrukcja

żelbetowa. W 2006 roku została wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Fontanna multimedialna czyli pokaz muzyczny fontann, jest obecnie największą atrakcją Wrocławia.

Trzebnica, wnętrze katedry

W niedzielę, po śniadaniu pożegnaliśmy się z naszą „opiekunką” Olą i wyruszyliśmy w kierunku Częstochowy. Po drodze „zahaczyliśmy” o Brzeg, gdzie oglądnęliśmy renesansowy zamek ksią-

żęcy oraz piękną katedrę. Musieliśmy się śpieszyć, ponieważ także w Częstochowie czekał na nas przewodnik. Znów szczęście sprzyjało, oprowadzał nas paulin, ojciec Barnabasz – Węgier, który 9 lat przebywał na Jasnej Górze. Często jeździ na Węgry na motorze, zresztą prowadzi pielgrzymki motorowe. Ojciec Barnabasz oprowadzał nas bardzo dokładnie, nawet tam, gdzie normalnie nie wpuszcza się zwiedzających. Napewno wszyscy znamy powiązania Jasnej Góry z Węgrami. Początki samego klasztoru sięgają roku 1382 i związane są z przybyciem do Polski z Węgier zakonu paulinów, dla których książę Władysław z Opola ufundował siedzibę na wapiennym wzgórzu w Częstochowie, obok istniejącego tam wcześniej drewnianego kościółka. Osadzenie w Częstochowie paulinów, zakonu powstałego w XIII w. na Węgrzech, zawdzięczamy ożywionym podówczas wpływom węgierskim w Polsce, związanym z sukcesją piastowską Ludwika Węgierskiego. Wieczorem jeszcze raz wróciliśmy na Jasną Górę, na mszę św. i Apel Jasnogórski, który wszyscy, a zwłaszcza nasi węgierscy przyjaciele bardzo przeżyli. Wzmocnieni duchowo wróciliśmy do hotelu, gdzie urządziliśmy sobie wieczór pożegnalny przy resztkach czerwonego wina przywiezionego z Węgier.

Tekst: Włada Rege
Zdjęcia: Béla Rege

Wystawa Elżbiety i Aleksandra Grzybków

Szeptember 21-én a Lengyel Házban megnyílt a białystoki képzőművész házaspár, Elzbieta és Aleksander Grzybek kiállítása. Elzbieta festőművész és szobrász. Pasztell árnyalatú légies, álmodozó munkáival szellemi és lelkiállapotokat mutat be. Férje grafikus és festőművész. Fő témája az ember, mint jelenség. Műveiben az emberi lények érzelmei, lelki megnyilvánulásai olyan dinamikusan és erőteljesen jelennek meg, hogy a figurák szinte életre kelnek, mozognak.

Dnia 21 sierpnia odbył się w Domu Polskim wernisaż prac białostockich artystów, małżeństwa, Elżbiety i Aleksandra Grzybków. Elżbieta jest przedstawicielką współczesnego nurtu pastelizmu, autorką gwaszy, obrazów olejnych i rzeźbiarką, uprawia twórczość w zakresie tkaniny unikatowej jako projektantka ubioru unikatowego. Swoją wypowiedź artystyczną przekazuje w formie delikatnej pastelowej, czasami jakby nierealnej. Prace przedstawiają jej postawę życiową, stany intelektualne i duchowe. Ona sama mówi o tym następująco: „Twórczość daje możliwość bycia sobą. Trzeba zrobić wszystko, żeby za 20 lat nie obudzić się tylko o 20 lat starszym. Warto być ciekawym świata, jak małe dziecko, które wszystkiego chce dotknąć i marzy. A marzenia mogą się zrealizować poprzez pracę i Bożą Opatrzność. Ona ześle na naszą drogę życia dobrych

ludzi, którzy będą dla nas ANIOŁAMI”.

Oboje z mężem Aleksandrem mieszkają i pracują w Białymstoku. Aleksander

E. i A. Grzybkowie, trzecia i pierwszy od lewej

uprawia rysunek i malarstwo. Głównym tematem jego twórczości jest człowiek. Postać ludzka zostaje sprowadzona do znaku graficznego. Konfiguracje sylwetek

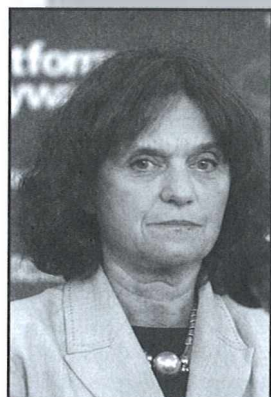
obrazujące duchowe i emocjonalne strony ludzkiej psychiki układają się w różne formy kompozycyjne. Artysta wyraża swoje emocje na płótnie oraz na starych deskach lub fragmentach belek z opuszczonych domów i stodół. One stają się naturalnym tłem obrazu zyskując nowe życie. Jego setki ludzkich sylwetek są zwykle szkicowane jednym pociągnięciem pędzla i to tak dynamicznie, że sprawiają wrażenie, jakby były w ciągłym ruchu. Karnie, w równiutkich szeregach, przemierzają ściany, następując sobie nawzajem na pięty. To samo pochylenie ramion, przygarnione plecy, jakiś bagaż w ręku. W zależności od kolorystyki, sylwetki i tła, z daleka mogą one przypominać coś na kształt piramidy, tarczy słonecznej lub księżyca. Sylwetki są czarne, ale w zestawieniu z tłem zmienia się ich odcień. W efekcie od drobnych postaci i barw w oczach dwójki się i troi, a oglądaniu towarzyszy poczucie, jakby przed oczyma maszerowały nam kolejne pokolenia, różniące się tylko zaznaczonym kolorem, a to daje niepowtarzalny nastrój.

Tekst: Małgorzata Soboltyński
Fot.: Barbara Pál

Staram się dbać o drobne sprawy zwykłych ludzi

Rozmowa z Joanną Fabisiak, posłem na Sejm, wiceprzewodniczącą Sejmowej Komisji Łączności z Polakami za Granicą

Beszélgetés Joanna Fabisiakkal, a Szejm Határontúli Lengyel Kapcsolatok Bizottságának alelnökével, aki sokat foglalkozik a külföldre szakadt lengyelek helyzetével, és tevékenyen részt vett a Lengyel Igazolvány létrehozásában.

Fabisiak asszony nagyon fontosnak tartja, hogy minden az anyaországán kívül élő lengyel gyermeknek legyen lehetősége a lengyel nyelv tanulására. A Keleten élő lengyelek szempontjából a Lengyel Igazolvány is nagyon fontosnak és hasznosnak bizonyult. Ennek létrehozásakor Fabiniak asszony sikeresen benyújtott néhány lényeges módosító indítványt.

RS - Zasiada Pani w Sejmie RP już trzecią kadencję. Co udało się Pani w tym okresie osiągnąć w parlamencie?

JF - Podczas tej kadencji Sejmu bardzo aktywnie włączyłam się w prace nad ustawą o Szkolnictwie Wyższym, ustawą o funkcjonowaniu Uniwersytetów Trzeciego Wieku, a także ustawą o Karcie Polaka. W Komisjach sejmowych zajmuję się przede wszystkim sprawami Polonii i Polaków mieszkających za granicą, a także polskiej młodzieży.

Uczestniczyłam w pracach nad reformą szkolnictwa polonijnego. W procesie tworzenia tego programu brałam udział w niezwykle ważnej dla oświaty polonijnej konferencji zorganizowanej przez Europejską Unię Wspólnot Polonijnych w Malmö w październiku 2009 roku. Na konferencji zostały poruszone najważniejsze problemy edukacji polonijnej. Bardzo mi zależy na tym, aby każde dziecko pochodzenia polskiego, mieszkające za granicą, miało dostęp do nauki języka polskiego, - uważam bowiem, że jest on najtrwalszym i najskuteczniejszym spoiwem łączącym naszych Rodaków na emigracji z Polską, jej kulturą i tradycją.

Starałam się zadbać również o drobne sprawy zwykłych ludzi. W natłoku codziennych obowiązków, spotkań, posiedzeń i wystąpień, wydają się one niektórym zbyt mało istotne, błahe. To nieprawda. Trzeba pamiętać, że dla każdego sprawy jego rodziny, domu, sąsiedztwa, ulicy czy osiedla są często ważniejsze od tych „wielkich” spraw ogólnokrajowych czy międzynarodowych. Dlatego też robię wszystko, aby dostrzec problemy każdego mieszkańca, który przyjdzie na mój dyżur, poprosi o pomoc, o radę. Podczas pełnienia mandatu posła staram się jak najwięcej czasu poświęcać mieszkańcom Warszawy. Uważam, że moim zadaniem nie jest jedynie reprezentowanie ich w Sejmie i branie aktywnego udziału w pracach Parlamentu, ale także pomoc w różnych sprawach dotyczących zwy-

kłych ludzi. Dobrym zwyczajem stały się moje wielogodzinne, poniedziałkowe dyżury w biurze poselskim. W tej kadencji spotkałam się z 279 osobami. Choć sprawy, z jakimi mieszkańcy Warszawy zwracają się do mnie, są bardzo różne, staram się do każdej z nich podejść indywidualnie i z należytą starannością. Bez względu na to, czy chodziło o sprawę prywatną, osobistą, związaną z mieszkaniem, pracą, czy też o szerszym zakresie - dotyczącą większej grupy, organizacji pozarządowej, wspólnoty, spółdzielni czy osiedla - starałam się pomóc. Wiele spraw znalazło swoje odzwierciedlenie w zgłaszanych przeze mnie interpelacjach oraz podejmowanych interwencjach. Tylko w tej kadencji było ich w sumie 68.

RS - Uczestniczyła Pani aktywnie w pracach nad ustawą o Karcie Polaka. Jak ocenia Pani realizację tej ustawy z perspektywy 4 lat od jej uchwalenia? W jakim stopniu realizuje ona intencje ustawodawców?

JF - Pomyśl powołania do życia Karty Polaka był znakomity. Od dziesięcioleci wszyscy czuliśmy potrzebę reintegracji z Polską osób mieszkających na Wschodzie. To przedsięwzięcie było pewną historyczną koniecznością, a jednocześnie naszym moralnym zobowiązaniem wobec kolejnych pokoleń naszych Rodaków, którzy mieszkają na terenach byłego ZSRR. Podczas prac nad ustawą o Karcie Polaka skupiłam się na przeforsowaniu kilku istotnych punktów. Na przykład było dla mnie bardzo ważne, aby umożliwić osobom z niej korzystającym pracę oraz prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Polski. Moja poprawka w tej sprawie została przyjęta, dzięki czemu wielu Polaków mieszkających na stałe za granicą otrzymało możliwość pracy w Polsce. Jest to szczególnie ważne w czasach, gdy w wielu zawodach brakuje w Polsce rąk do pracy.

Z perspektywy czasu widać pewne wady rozwiązań, jakie wprowadziła Karta Polaka. Trzeba na przykład zauważyć, że nie ma w niej mowy o tzw. bezpaństwowcach, którzy w dosyć pokażnej liczbie zamieszkują teren Łotwy, a także Polacy korzystający z Karty muszą płacić za wizy

do krajów ze strefy Schengen. Wady te nie są jednak w stanie przysłonić pozytywnych aspektów wprowadzenia tego rozwiązania. Kartę Polaka z perspektywy 4 lat oceniam zatem pozytywnie.

RS - Ustawa o Karcie Polaka powstała z myślą o Polakach zamieszkających na Wschodzie. Czy nie uważa Pani, że Polacy mieszkający na Zachodzie też powinni mieć możliwość uzyskania podobnego do Karty Polaka dokumentu, potwierdzającego przynależność do Narodu Polskiego?

JF - Polacy mieszkający na Zachodzie są dla nas równie ważni, jak ci, którzy mieszkają na Wschodzie. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że zależy mi na utrzymaniu łączności z tymi obywatelami grupami i moje dotychczasowe działania na rzecz Polonii były skierowane zarówno do osób mieszkających na Wschodzie, jak i na Zachodzie. Nie można jednak zapominać o tym, że historia Polaków mieszkających w dawnym ZSRR oraz Polaków mieszkających w krajach Europy Zachodniej czy Ameryki jest inna. Ci pierwsi w znakomitej większości zostali wysiedleni siłą z terytorium Polski, nie mieli możliwości powrotu. Żyli, pracowali, zakładali rodziny i wychowywali kolejne pokolenia w atmosferze strachu, walki ze wszystkim co polskie. Poza tym warunki materialne i bytowe, w których funkcjonowali przez dziesięciolecia, często urągaly najbardziej podstawowym prawom każdego człowieka do godnego życia. Nie umniejszając zatem w żaden sposób krzywd, niepokojów i dramatów z jakimi spotykali się nasi Rodacy w innych częściach świata, sprawiedliwość wymaga podkreślenia, że wobec Polaków ze Wschodu należało podjąć priorytetowe i ekstrapordynaryjne działania.

Wydaje mi się jednak, że pewna forma udokumentowania przynależności do Narodu Polskiego osób mieszkających na Zachodzie odegrałaby pozytywną rolę w utrzymaniu z nimi łączności. Bardzo mi zależy, aby pielegnować kontakty z Polonią mieszkającą w innych krajach Unii Europejskiej, bez względu na okres oraz przyczyny jej powstania. Staram się pracować w równym stopniu dla Polaków, którzy wyjechali na Zachód w okresie II wojny światowej, czasach PRL, a także dla tych, którzy stanowią najmłodszą i często jedynie tymczasową emigrację związaną z otwarciem europejskich rynków pracy. Już w najbliższym czasie planuję liczne działania, skierowane właśnie do tej ostatniej grupy.

RS - dziękuję za rozmowę!

Rozmawiał: Roman Śmigielski

XV Światowe Letnie Igrzyska Polonijne Dolny Śląsk 2011.

A Polóniai Nyári Világjátékokat 1934-től két évente tartják Lengyelország más-más városában – idén Dolny Śląskban. A július 31-e és augusztus 6-a között megrendezett versenyre a világ 63 országából 1200 versenyző érkezett. A versenyről a lengyel tévé is napi rendszerességgel tudósított. A magyarországi polónia 28 tagú csapata jól szerepelt, pedig jóval nagyobb létszámú, jól szervezett csapatokkal kellett összemérnie az erejét. Az összesített listán a 11. helyen végzett. Minden sportolót biztatunk – különösen a fiatalokat – hogy már most kezdjék el a felkészülést a következő, két év múlva esedékes Világjátékra.

Światowe Igrzyska Polonijne są imprezą sportową organizowaną od 1934 roku, co dwa lata w różnych miastach Polski. Celem organizowania tej imprezy jest głównie integracja środowisk polonijnych, zwłaszcza młodzieży i umacnianie ich kontaktów z krajem ojczystym. Na tegoroczne igrzyska, które odbywały się od 31 lipca do 6 sierpnia, przyjechało ponad 1200 zawodników z 63 państw. Gospodarzem było województwo, Dolny Śląsk, z siedzibą we Wrocławiu.

Wśród licznej rzeszy sportowców nie zabrakło naszej węgierskiej Polonii. Możemy pochwalić się liczbą

zdobytch medali. W klasyfikacji punktowej wywalczyliśmy 11 miejsce. Nasza 28 osobowa grupa dała wszystko z siebie rywalizując z silnymi liczebnie i dobrze zorganizowanymi grupami.

Na największą pochwałę zasłużyła rodzina Adama Jagielly. Każdy z jej członków (András, János i mama Erzsébet) nieustrudzenie brał udział w

kilku dyscyplinach ciężkich wysiłkowo, jak kolarstwo MTB, szosowe, czy duathlon, ergometry wioslarskie, łucznictwo.

Za każdym razem stawiali na podium, gromadząc dużo medali, a nam punkty do klasyfikacji końcowej. Najmłodsza uczestniczka Ida Manus zdobyła złoty i srebrny medal w jeździecztwie, jak dotąd jako pierwsza amazonka z Węgier w historii Igrzysk. W pływaniu 6 złotych medali wywalczyła nasza lekarka, - dr

Małgorzata Nowakowska, a jej córka Gabriella Herczeg srebrny i dwa brązowe. Nasze młode "weteranki", już od paru lat biorące udział w igrzyskach, siostry Éva i Krisztina Szebelédi startowały w tenisie stołowym i w grze

podwójnej stanęły na najwyższym podium, a w grze pojedynczej zajęły drugie i trzecie miejsce. Pozostali nasi medaliści to Dobos József i Tomáš w badmintonie, Romanek Karolina w strzelectwie, duathlonie, ergometrach, a uczestniczyli też Romanek András, Wolowec Andrea, Herczeg Szilvia.

Otwarcie igrzysk było transmitowane na żywo w TV Polonia, a codzienna kronika igrzysk informowała o wydarzeniach na arenie sportowej i kulturalnej. Sportowym zmaganiom towarzyszyły liczne imprezy innego rodzaju, występy, koncerty, zwiedzanie Wrocławia i okolic. Wieczorami wspólnie odpoczywaliśmy przy muzyce, piwie i pięknie oświetlonych fontannach.

Następne Igrzyska za dwa lata. Zachęcam więc wszystkich sportowców, szczególnie młodzież węgierskiej Polonii, aby już od dziś przygotowywała się na kolejne, pełne sukcesów, cennych doświadczeń spotkanie z polonijnymi sportowcami z całego świata.

Tekst i zdjęcia:
Małgorzata Nowakowska

W środku autorka artykułu

Państwowe odznaczenia członków Polonii

Augusztus 20-a alkalmából a legmagasabb magyar állami kitüntéseket vehették át polóniánk tagjai, Maciej Ludwik Wasilewski és Karol Biernacki, valamint a lengyel nemzet barátjaként ismert műfordító Szenyán Erzsébet.

Wśród osób odznaczonych w bieżącym roku najwyższymi węgierskimi nagrodami państwowymi, przyznawanymi z okazji święta państwowego Świętego Stefana, znajdują się dwaj członkowie węgierskiej Polonii.

Krzyż Kawalerski (Lovagkereszt) przyznany został Maciejowi Ludwikowi Wasilewskiemu, dyrektorowi naczelnemu firmy Telmex-Nowy Styl.

Krzyż Kawalerski Orderu Republiki Węgierskiej (Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje) otrzymał Karol Biernacki, dyrektor Archiwum Wojewódzkiego woj. Csongrád, przewodniczący Polskiego Samorządu Mniejszościowego w Szegedzie.

Przy okazji podajemy, że Złotym Krzyżem Zasługi nagrodzona została także przyjaciółka polskiego narodu

Erzsébet Szenyán, znakomity tłumacz polskiej literatury.

Odznaczenia przekazane zostały uroczystie w budynku Parlamentu RW, dzień przed świętem (19 VIII). Wręczył je prezydent kraju Pál Schmitt, w asyście premiera Viktora Orbána oraz marszałka Parlamentu László Kövéra.

III Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie

Sok millió lengyel nemzetiségű illetve származású személy él szerte a világban. Sokan nevelnek közülük iskolás korú gyermekeket. Fontos lenne, hogy az idegen földön nevelkedő lengyel származású gyerekek megismerjék a gazdag lengyel kultúrát, hagyományokat, a gyökereiket. Ehhez a külhoni lengyel iskolák által nyújtott ismeretekre és élményekre van szükség. A kihívások elemzése és a megfelelő stratégiák kidolgozása céljából rendezték meg szeptember 7-11 között a Külhoni Oktatási Egyesületek III. Kongresszusát Krakkóban.

W dniach 7-11 września br odbył się w Krakowie III Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie. Organizatorami byli: Polska Akademia Umiejętności, Uniwersytet Jagielloński, „Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” Oddział w Krakowie i Uniwersytet Papieski Jana Pawła II.

Obrazowano w dwóch sekcjach: oświatowej i medycznej.

Głównym tematem sesji oświatowej, w której brałam udział było: Młodzież Polska na Obczyźnie – zadania edukacyjne, a sekcji medycznej - Medycyna i opieka zdrowotna: kształcenie młodzieży polskiej na obczyźnie. Celem kongresu była ocena stanu nauczania polskiej młodzieży poza granicami kraju i wskazanie głównych problemów oraz niedostatków.

W ostatnich latach nasiliła się fala wyjazdów z kraju. W wielu przypadkach są to rodziny z dziećmi w wieku szkolnym. Dlatego też jednym z najważniejszych zadań rządu polskiego w tym zakresie jest udzielanie pomocy istniejącym już poza krajem placówkom oświatowym oraz tworzenie nowych. Kongres wskazał na dwie grupy problemów: oczekiwania w stosunku do polskich władz na zmiany organizacyjne, równie traktowanie wszystkich szkół poza granicami (np. zarówno tych przy ambasadach, jak i społecznych) oraz zwiększenie nakładów finansowych. O tym, że Kongres ważny był dla polskiego rządu świadczy fakt, na spotkanie z uczestnikami przybył prezydent RP Bronisław Komorowski. Stwierdził, że całym sercem związany jest ze sprawami polskimi i polonijnymi, gotów jest pomagać, ale to Polonia powinna wskazać swoje potrzeby i znaleźć rolę dla państwa polskiego; także dla polskiego prezydenta.

Uczestnicy kongresu stworzyli deklarację nazwaną „Deklaracją Krakowską”, w której przedstawili główne kierunki działania, mające służyć wsparciu istniejących oraz powstających za granicą placówek polskiej i polonijnej oświaty. A oto jej treść:

Deklaracja III Kongresu Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie „Młodzież polska na obczyźnie – zadania edukacyjne”, Polska Akademia Umiejętności, Kraków, 7-11 września 2011 r.

W nawiązaniu do uchwały Polskiej Akademii Umiejętności z 20 marca 2010 roku oraz do Dokumentu konferencji „Przyszłość szkoły polonijnej” (9-11 października 2009, Malmö) zebrani na III Kongresie Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie deklarują, co następuje: Wiele milionów Polaków i osób pochodzenia polskiego mieszka i pracuje poza krajem. Młode pokolenie oddala się od kraju pochodzenia, jego języka i tradycji. Przeciwdziałać temu może system spójnego szkolnictwa, które wprowadzi młodzież w bogactwo kultury polskiej, pozwoli budować poczucie własnej wartości oraz uczyni młodzież otwartą na świat. Polskość powinna być szansą i atutem w zmieniającym się świecie. Najważniejszym zadaniem władz III RP w tym zakresie jest udzielanie znaczącej pomocy istniejącym oraz powstającym za granicą placówkom polskiej i polonijnej oświaty. Należy to czynić przy zachowaniu różno-

rodnych form kształcenia oraz autonomii szkół, w duchu szacunku dla bogatej tradycji polonijnej oświaty. Główny kierunek wspomagania polskiej i polonijnej oświaty za granicą należy zdefiniować jako: podtrzymywanie oraz rozwój znajomości języka i kultury polskiej, będących tworzywem w procesie konstruowania wielokulturowej tożsamości, otwartej zarówno na kraj pochodzenia, jak i na kraj osiedlenia. Środki do osiągnięcia powyższego celu to:

1. Kontynuacja prac nad budową spójnego systemu oświaty dla dzieci polskich za granicą;

2. Zagwarantowanie zwiększonych nakładów finansowych na oświatę polską poza krajem i wprowadzenie wydzielonej pozycji do budżetu państwa;

3. Kontynuowanie dotychczasowych form wspierania przez MEN oświaty polskojęzycznej za granicą oraz placówek nauczania języka polskiego w systemach oświatowych krajów zamieszkania, a także rozwijanie współpracy międzyrządowej w tej sprawie;

4. Przygotowanie i realizacja projektów badawczych dotyczących stanu polskiej oświaty poza krajem;

5. Dalsza praca nad nowoczesnymi programami nauczania, wykorzystanie najnowszych technik audiowizualnych i internetowych. Nacisk na rozwój kształcenia oraz doskonalenia on-line;

6. Zapewnienie kształcenia nauczycieli dla szkół polskich i polonijnych za granicą poprzez specjalistyczne studia licencjackie, magisterskie oraz podyplomowe, na uczelniach krajowych i zagranicznych. Dalsze doskonalenie zawodowe nauczycieli poprzez kursy i warsztaty organizowane w kraju i za granicą;

7. Przystosowanie do potrzeb młodego pokolenia programu TVP Polonia oraz skierowanych do Polonii i Polaków za granicą programów radiowych, a także zapewnienie darmowego do nich dostępu;

8. Kontynuowanie programu letniej szkoły liderów, wychowującej przyszłych animatorów życia polonijnej młodzieży w kraju osiedlenia;

9. Uświadamianie rodzicom potrzeby podtrzymywania u dzieci znajomości języka polskiego i przedmiotów ojczyustych oraz włączania się w proces edukacyjny;

10. Stymulowanie zainteresowań i wspieranie rozwoju profesjonalnych karier młodych Polaków w krajach i środowiskach ich zamieszkania. Z perspektywy wolnego i demokratycznego państwa wspieranie szkolnictwa dla dzieci polskich na obczyźnie będzie wymagało uruchomienia znaczących środków finansowych. Należy to potraktować jako inwestycję w kapitał ludzki. Uczestnicy III Kongresu Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie pragną wyrazić podziękowanie Polskiej Akademii Umiejętności oraz Stowarzyszeniu Wspólnota Polska za zorganizowanie Kongresu.

III Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie zakończył się w niedzielę mszą św. W Katedrze Wawelskiej.

Ewa Słaba Rónay
dyrektor OSP

Przyszłość przez rodzinę

„Az emberiség jövője a család által valósul meg” – írta II. János Pál pápa. Mindenki tapasztalta, hogy a jelen idők nem kedveznek a családi élet kibontakozásának. Számos okkal magyarázzák a családi életet bomlasztó tényezők meglétét, igazolják a családok széthullását. A korszellelem sokakat eltántorít a családalapítástól. Talán rájuk is vonatkoztatható Mt. 19,12: „Van, aki azért képtelen a házasságra, mert (...) az emberek tették a házasságra alkalmatlanná.” Ezért fontos megtalálni azokat az eszközöket, kidolgozni azokat a módszereket, amelyekkel támogatni lehet a családokat, hogy szebb jövő kilátásával biztathasson a családvállalás.

Dwudziestego piątego września w Domu Polskim i jednocześnie w Polskiej Parafii Personalnej w Budapeszcie rozpoczyna się XVII Dni Polskiej Kultury Chrześcijańskiej pod hasłem, które zaczerpnięte zostało z Adhortacji Apostolskiej Jana Pawła II, Familiaris Consortio: „Przyszłość ludzkości idzie przez rodzinę”.

Wszyscy zdajemy sobie sprawę z tego, że obecne czasy, współczesny świat nie są przychylne do rozwoju życia rodzinnego, dlatego też ten ważny temat pragniemy rozważać, by szukać sposobów i programów na wspieranie, na poprawę, na tworzenie lepszej przyszłości dla rodzin.

W Ewangelii wg św. Mateusza Jezus Chrystus wyraźnie mówi o małżeństwie, jego świętości i nierozdzielności. „Czy nie czytaliście, że Stwórca od początku

stworzył ludzi jako mężczyznę i kobietę? I rzekł: Dlatego opuści człowiek ojca i matkę i złączy się ze swoją żoną, i będą oboje jednym ciałem. A tak już nie są dwoje, lecz jednym ciałem. Co więc Bóg złączył, niech człowiek nie rozdziela (Mt. 19,4-6)

Nie ma mocniejszej mowy i nie potrzeba też innych argumentów dla człowieka, który wierzy i według wiary układa całe swoje życie. Jezus mówi też, że „nie wszyscy to pojmują, lecz tylko ci, którym jest to dane. Bo są niezdolni do małżeństwa, którzy z łona matki takimi się urodzili; i są niezdolni do małżeństwa, których ludzie takimi uczynili; a są i tacy bezzenni, którzy dla królestwa niebieskiego sami zostali bezzenni (Mt. 19,11-12)”. W obecnym czasie dużo młodych ludzi boi się podjąć obowiązki małżeńskie, podobnie jak boi się iść za

głosem powołania i podjąć obowiązki życia zakonnego, czy kapłańskiego. Brakuje im zdecydowania i stałości w podjętych decyzjach. Z drugiej strony prawie cały współczesny świat toleruje związki nieformalne, związki tylko cywilne, czy coraz częstsze rozwody. Tłumaczone jest to warunkami materialnymi, prawem do wolności, która często rozumiana jest jako wolność od czegoś, a nie jako zdolność do wyboru dobra. Tłumaczone jest to także prawem do miłości, która rozumiana jest jako miłość siebie a nie kogoś, czyli prawem do egoizmu. Czyż więc ten współczesny świat, nasza daleka od Ewangelii mentalność i daleko już posunięty relatywizm, nie czynią współczesnego człowieka niezdolnym do małżeństwa?

„Przyszłość ludzkości idzie przez rodzinę”. Ta prawda jest wciąż aktualna. Przyszłość świata, przyszłość ludzi, zależeć będzie od troski, jaką otoczymy dzisiejsze rodziny. Przyszłość każdego człowieka zależeć będzie od rodzin, które będą pielęgnować małżeńską drogę świętości.

Zachęcam do udziału w bogatym programie XVII Dni Polskiej Kultury Chrześcijańskiej.

Ks. Karol Kozłowski SChr

Wymiana myśli w rodzinie jako komunika osób

Az uniós elnökség magyar időszakában a család és demográfia kérdéseinek nagy jelentőséget tulajdonítottak. A magyar püspöki konferencia 2011-et a család évének nyilvánította. A család méltán tarthat igényt a központi figyelemre, hiszen az utóbbi időben a család intézménye számos traumát élt át. Ennek – egyebek mellett – legfőbb eszköze a párbeszéd fenntartása lehet. A kommunikáció fő szabályai pedig a következők: 1. figyelem és idő biztosítása; 2. harag, indulat mellőzése; 3. kényes kérdéseket csak négy szemközt szabad felhozni; 4. a másik adottságainak bántó felmértetését kerülni kell; 5. a másik minősígtetése és féltetése nélkül beszélgetni.

W pierwszym półroczu tego roku przewodnictwo w Unii Europejskiej sprawowali Węgrzy. Od nich możemy uczyć się szacunku do zbudowanej na fundamencie chrześcijaństwa tradycji kultury europejskiej oraz dbałości o rodzinę. W oficjalnym programie prezydencji węgierskiej, sprawy rodziny i demografii zostały silnie wyeksponowane, a konferencja Episkopatu Węgier ogłosiła rok 2011 Rokiem Rodziny na Węgrzech.

Rodzina znajduje się w centrum zainteresowania Kościoła, ponieważ uległa ona bardzo wielu przeobrażeniom. Około 50% dzieci rodzi się poza małżeństwem, co drugie małżeństwo ulega rozpadowi, wiele rodzin – założonych powtórnie, lub rodziców wychowujących dzieci w pojedynkę – żyje w bardzo trudnych warunkach.

Rodzina jest przestrzenią i miejscem wolności, wyboru i odpowiedzialności, rozwoju indywidualnego i procesu humanizacji, ale poddawana jest presji dzisiejszej mentalności, która usuwa trwałe

punkty odniesienia w świecie nacechowanym niepewnością i kryzysem.

„Przyszłość świata idzie przez rodzinę. Przyszłość rodziny idzie przez komunikację małżeńską. Od komunii małżeńskiej zależy dostojnie wszystko w rodzinie. (Jan Paweł II) W każdej rodzinie powinna być wypracowana własna strategia komunikacji międzypersonalnej, tak aby nie niszczyć już istniejącej więzi małżonków. Ważne jest robienie sobie drobnych przyjemności nie tylko od wielkiego święta, ale jak najczęściej. Duży potencjał w budowaniu komunii małżeńskiej leży we wspólnym świętowaniu zarówno świąt kościelnych jak również osobistych, takich jak urodziny, imieniny oraz różne rocznice rodzinne. Nie też bardziej ludzi nie łączy jak wspólne pokonywanie trudności, rozwiązywanie wszelkich problemów, tak aby żadna strona nie była pokrzywdzona, a najważniejszym elementem strategii pogłębiania więzi małżeńskiej, budowy komunii osób, jest dialog.

Poniżej podam kilka najważniejszych zasad wymiany myśli:

1. Słuchajcie siebie życzliwie, dając rozmówcy tyle czasu, ile on potrzebuje. „Ludzie mówią: czas to pieniądz, a ja wam mówię: czas to miłość” (Prymas Stefan Wyszyński)

2. Nie rozmawiajcie w gniewie. Padają wówczas słowa, których żałujemy nierzadko przez całe życie.

3. Nie rozmawiajcie o sprawach bolesnych w towarzystwie osób trzecich – chyba że za aprobatą obojga, u zaufanego doradcy.

4. Nie ranić się. Klasyczne ranienie to dotykanie spraw, na które rozmówca nie ma wpływu (np. przeszłość, rodzice i rodzina, cechy, na które nie ma wpływu: wzrost, wady wymowy, wygląd zewnętrzny itp.).

5. Nie oceniajcie ani nie osądzajcie siebie nawzajem (np. słowami: „Bo ty zawsze”, „Bo już taki jesteś” itd.). Nauczcie się mówić o sobie, swoich uczuciach i odczuciach. Zamiast powiedzieć: „Zachowałeś się jak cham”, lepiej powiedzieć: „Było mi bardzo przykro, gdy to zrobiłeś”. W takim sformułowaniu jest wezwanie, prośba: „To boli, nie rób mi tego więcej”.

Gdy nauczymy się poprawnie rozmawiać oraz wykażemy odrobinę dobrej woli i cierpliwości, będziemy radować się stale rosnącą miłością małżeńską.

Małgorzata Soboltyński

Co było?

- W dniu 1 sierpnia funkcję proboszcza Polskiej Parafii Personalnej na Węgrzech objął ks. Karol Kozłowski SChr.
- W dniu 1 sierpnia o godz. „W” na cmentarzu alianckim w Solymár Polskie Stowarzyszenie Kulturalne im. J.Bema na Węgrzech zorganizowało tradycyjne spotkanie polonijne upamiętniające wybuch Powstania Warszawskiego.
- W dniu 15 sierpnia w budapeszteńskim Kościele Polskim odbyły się uroczystości Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, popularnie zwane świętem Matki Bożej Zielnej.
- W dniu 20 sierpnia wierni z naszej Polskiej Parafii wzięli udział w centralnych uroczystościach ku czci św. Stefana patrona Węgier.
- W dniu 21 sierpnia w Domu Polskim – Polskim Centrum Kultury - Instytucji OSMP odbyło się otwarcie wystawy prezentującej Białystok.
- W dniu 26 sierpnia w Kościele Skalnym znajdującym się na zboczu Góry Gellérta odbyła się polonijna uroczystość ku czci Matki Bożej Częstochowskiej.
- Przez cały sierpień i wrzesień, w Muzeum Narodowym w Budapeszcie, można było oglądać wystawę pt. „Więcej niż solidarność” prezentującą historię tysiącletnich kontaktów polsko-węgierskich. Ekspozycja, przygotowana z okazji następujących po sobie prezydencji w Radzie Europy - Węgier i Polski, skupia się na kontaktach polsko-węgierskich zaistniałych na przestrzeni wieków. Przeważającą część ekspozycji stanowią cenne eksponaty - pamiątki historyczne obu narodów - wybrane z kolekcji znajdujących się w różnych ośrodkach na terenie całych Węgier, w tym również w budapeszteńskim Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii.
- Do końca sierpnia w Muzeum Węgierskiej Polonii w Budapeszcie (X dzielnica ul. Állomás 10) czynna była wystawa pokonkursowa rysunków dziecięcych, zorganizowana w ramach Roku Wspólnoty Polsko – Węgierskiej.

Co będzie?

- W dniach od 30 września do 1 października odbędzie się w Győr Dni Polskie.
- W dniu 1 października w Tata odbędzie się spotkanie tamtejszej Polonii.
- W dniu 2 października o godz. 10.30 w Kościele Polskim w Budapeszcie sprawowana będzie Uroczysta Msza Święta na zakończenie rozpoczętych 25 września XVII Dni Polskiej Kultury Chrześcijańskiej, a następnie o godz. 12.00 w Domu Polskim wystąpi Grupa Artystyczna Krzysztofa Pilata z Białegostoku z przedstawieniem ialkowym dla całej rodziny pt. „Rzepka”.
- W dniu 7 października o godz. 17, w Muzeum i Archiwum Węgierskiej Polonii nastąpi otwarcie wystawy artystycznej „3D” – trzech Duckich: Krzysztofa (ojca), oraz Tomka i Witka (synów).

- W dniu 7 października Polsko-Węgierskie Stowarzyszenie Kulturalne w Érdzie, w tamtejszym Domu Kultury, organizuje wystawę malarstwa Józefa Izidora Dobrowolskiego z Lubaczowa.
- W dniu 7 października, w PSK im. J. Bema odbędzie się spotkanie z fraszkopisarzem polonijnym Wawrzyńcem Markiem Rakiem.
- W dniach od 7 do 9 października, w Lourdes we Francji, odbędzie się Zebranie Plenarne Polskiej Rady Duszpasterstwa Europy Zachodniej, podczas którego węgierską Polonię reprezentować będzie ks. Karol Kozłowski SChr – proboszcz Polskiej Parafii Personalnej oraz prezes SKP na Węgrzech pw. św. Wojciecha Elżbieta Cieślewicz-Molnár.
- W dniu 8 października, w siedzibie OSMP, będzie miało miejsce posiedzenie plenarne tego samorządu. Początek o godz. 10.
- W dniu 9 października SMP IV dz. Budapesztu organizuje pielgrzymkę do Marianosztra w związku z 300-leciem podarowania obrazu Matki Boskiej ojcom paulinom z tamtego klasztoru przez paulinów z Częstochowy.
- W dniu 13 października w Kościele Polskim w Budapeszcie odbędzie się Nabożeństwo Fatimskie.
- W dniu 13 października w Bibliotece Języków Obcych w Budapeszcie odbędzie się - wspólnie z budapeszteńskim Instytutem Polskim i warszawskim Instytutem Literatury - otwarcie wystawy oraz wieczór poświęcony Czesławowi Miłoszowi.
- W dniu 14 października, przy tablicy upamiętniającej twórcę pomnika Bema – artystę rzeźbiarza Jánosa Istóka, odbędzie się uroczystość wspomnieniowa, organizowana przez PSK im.J.Bema na Węgrzech.
- W dniu 16 października o godz. 15.00, w siedzibie SMP w Újpestie sprawowana będzie msza święta w intencji pomordowanych oficerów polskich w Katyniu.
- W dniu 16 października SMP V dzielnicy Budapesztu organizuje uroczystość przy pomnikach św. Kingi i św. Jadwigi (pl. 15 Marca) z okazji święta św. Jadwigi. Uroczystość uświetni występ Chóru św. Kingi
- W dniu 18 października o godz. 17.00, w siedzibie PSK im. J. Bema odbędzie się jubileuszowe spotkanie twórców i słuchaczy radiowego „Magazynu Polskiego” z okazji jego tysięcznej emisji, a hasłem będzie „Tysiąc razy, czyli 500 godzin na radiowej antenie”.
- W dniu 20 października SMP V dzielnicy Budapesztu organizuje uroczystość przy obelisku księcia Mieczysława Woronieckiego (cmentarz przy ul. Fiumei), w rocznicę jego męczeńskiej śmierci.
- W dniu 23 października, podczas mszy świętej rozpoczynającej się o godz. 10.30 w budapeszteńskim Kościele Polskim, nastąpi wspomnienie bł. Jana Pawła II oraz odsłonięty zostanie obraz przedstawiający bł. Jana Pawła II.
- W dniu 23 października o godz. 12.00 rozpocznie się w Domu Polskim spotkanie z okazji rocznicy Rewolucji 1956 roku.
- W dniu 25 października, staraniem SMP w Egerze otwarta zostanie w Teatrze im. Gézy Gárdonyiego wystawa o Czesławie Miłoszu, pochodząca ze zbiorów Instytutu Literatury w Warszawie.
- W dniu 28 października SMP V dzielnicy Budapesztu będzie gospodarzem koncertu fortepianowego muzyki F.Liszta w wykonaniu uczniów szkoły muzycznej tej dzielnicy. Miejsce: siedziba PSK im. J. Bema ul. Nádor 34.

Uwaga: Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zmiany dokonywane w w/w programach. (b.)

PRENUMERATA PW I GP

Roczna prenumerata miesięcznika „Polonia Węgierska” (12 numerów) i jego kwartalnego dodatku „Głos Polonii” (4 numery) na rok 2011 wynosi:

- dla prenumeratorów indywidualnych (po 1 egzemplarzu) - 4.000 forintów/rok;
- dla prenumeratorów zbiorowych (samorządów, po 5 egzemplarzy) - 20.00 forintów/rok.

Jeśli byłoby zapotrzebowanie na wsteczną prenumeratę numerów już wydanych (w roku 2010 lub w którymś wcześniejszym), można ją zgłosić na analogicznych warunkach.

Redakcja przyjmuje także i większe sumy wpłat prenumeraty od osób oraz instytucji i samorządów, jeśli ich stan finansowy to umożliwia.

Wsparcie finansowe zaofiarowane Redakcji należy przekazać w banku K&H na konto o nazwie Lapkiadás:

10400157-00026536-00000004

W rubryce „Közlemény” prosimy wpisać „Lapkiadás támogatás” (Wsparcie dla pisma) Ogólnokrajowy Samorząd Mniejszości

Formularze czekowe dołączamy lub można o nie prosić listownie, względnie telefonicznie oraz na miejscu w biurze OSMP (OLKÓ) i w Redakcji PW.

Mi történt?

- Augusztus 1-én a Magyarországi Lengyel Személyi Plébánia plébánosi tisztét Karol Kozłowski atya vette át.
- A Magyarországi Bem József Lengyel Kulturális Egyesület hagyományos találkozót szervezett a varsói felkelés kitörésének emlékére a solymári katonai temetőbe, augusztus 1-én „W” (17) órára.
- Augusztus 15-én a budapesti Lengyel Templomban sor került Mária mennybevételének ünnepére, amelyet Nagyboldogasszony ünnepének is szoktak nevezni.
- Augusztus 20-án a Lengyel Plébánia közösségének egy csoportja részt vett a Szent István – Magyarország védőszentje – tiszteletére rendezett központi ünnepségeken.
- Augusztus 21-én a Lengyel Házban – a Lengyel Kulturális Centrumban, mint az OLKÖ Intézményében – megnyílt a Białystok várost bemutató kiállítás.
- Augusztus 26-án a Gellérthegy oldalán található Sziklatemplom a Częstochowai Szűz Mária tiszteletére tartott polóniai ünnepségnek adott helyet.
- Augusztus és szeptember folyamán végig látogatható volt a Nemzeti Múzeumban „A több, mint szolidaritás” című kiállítás, amely az ezeréves lengyel-magyar kapcsolatok történetét mutatja be az eltelt évszázadok tükrében. A tárlat annak alkalmából készült, hogy Magyarország és Lengyelország egymás követően látja el az Európa Tanács uniós elnökségét. A kiállítás jelentős részét értékes tárgyi emlékek – mindkét nemzet történelmi emlékezetének a megtestesítői – képezik, amelyeket a Magyarország területén fellelhető különböző múzeumok – többek között a budapesti Lengyel Múzeumának és Levéltárának – a birtokában lévő anyagból válogattak össze.
- Szeptember elejéig volt látogatható a Magyarországi Lengyel Múzeumban az a gyermekrajz kiállítás, amely a Lengyel-Magyar Közösség Évének alkalmából kiírt rajzpályázatra beérkezett pályaműveket mutatta be.

Mi várható?

- Szeptember 30-án és október 1-én Győrben Lengyel Napok lesznek.
- Október 1-én Tatán helybéli polóniai találkozóra kerül sor.
- A budapesti Lengyel Templomban október 2-án 10 óra 30 perckor lesz a szeptember 25-vel kezdődött – XVII. Lengyel Keresztény Kultúra Napjai című – rendezvénysorozatot lezáró ünnepi szentmise. Ezt követően a Lengyel Házban 12 órakor „Répáska” címmel családi bábéledás kezdődik a białystoki Krzysztof Piłat Művészeti Csoport előadásában.

- A Magyarországi Lengyel Múzeumban és Archivumban október 7-én 17 órakor kezdődik a „3D” című művészeti kiállítás a három Ducki – Krzysztof, az apa, illetve a fiai, Tomek és Vitek – műveiből.
- Október 7-én az Érdi Lengyel-Magyar Kulturális Társaság szervezésében a helybéli művelődési házban nyílik meg a lubaczowi Józef Izidor Dobrowolski festőművész kiállítása.
- Október 7-én a Bem J. LKE székében író-olvasó találkozó lesz a magyarországi lengyel epigramma-íróval, Wawrzyniec Marek Rak-kal.
- Október 7-e és 9-e között a franciaországi Lourdes-ban kerül sor a Nyugat-Európai Lengyel Lelkipásztori Tanács plenáris ülésére, amelyen a magyarországi polóniát Karol Kozłowski atya, a Lengyel Személyi Plébánia plébánosa és a Szent Adalbert LKE elnöke, Elżbieta Cieśliewicz-Molnár fogja képviselni.
- Október 8-án, az OLKÖ székében az önkormányzat testületi ülése lesz. Kezdő időpontja: 10 óra.
- A Budapest IV. kerületi LKÖ október 9-re szervezi márianosztrai záródoklatát annak kapcsán, hogy a częstochowai pálos szerzetesek 300 éve adományozták a márianosztrai pálos kolostornak az ottani Szűz Mária képet.
- A soron következő Fatimai Mise október 13-án lesz a budapesti Lengyel Templomban.
- Október 13-án a budapesti Idegennyelvű Könyvtárban – a budapesti Lengyel Intézet és a varsói Irodalmi Intézet együttműködésében – Czesław Miłosz eszre kerül sor, amely egyúttal a kiállítás megnyitója is lesz.
- A magyarországi Bem J. LKE október 14-én ünnepséget tart a budapesti Bem emlékmű alkotójának – Istók János szobrászművésznek – az emléktáblájánál.
- Az újpesti LKÖ székében október 16-án 15 órakor szentmise lesz a Katyrában meggyilkolt lengyel katonatisztek lelki üdvéért.
- Az V. kerületi LKÖ október 16-án, Szent Jadwiga napja kapcsán ünnepséget tart Szent Kinga és Szent Jadwiga emlékművénél, a Március 15-e téren. Az ünnepség fénypontjaként fellép a Szent Kinga kórus.
- A Bem J. LKE székében október 18-án 17 órai kezdettel találkozóra kerül sor a „Lengyel Magazin” rádiós készítői és a hallgatók között a jubileumi ezredik műsor sugárzásának alkalmából. A rendezvény jelmondata: „Ezer alkalommal, 500 órán át a rádió hullámain”.
- Mieczysław Woroniecki mártírhálálának évfordulóján, október 20-án az V. kerületi LKÖ szervezésében ünnepség lesz a mártír pap Fiumei úti temetőben található obeliszkjénél.
- Október 23-án a budapesti Lengyel Templomban 10 óra 30 perckor kezdődő szentmise keretében felidézük Boldog II. János Pál emlékét, és leleplezik az őt ábrázoló képet.
- Október 23-án a Lengyel Házban 12 órakor kezdődik az 1956-os forradalom évfordulója alkalmából szervezett ünnepség.
- Az egri LKÖ sikeres szervezésének eredményeként az egri Gárdonyi Géza Színházban október 25-én nyílik meg a varsói irodalmi Intézet anyagából összeállított Czesław Miłosz kiállítás.
- Az V. kerületi LKÖ Liszt zongora-hangversenyt szervezett október 28-án, melyen a kerületi zeneiskola hallgatói fognak fellépni. A helyszín a Bem J. LKE székébe (Nádor u. 34.) lesz.

Figyelem: A szerkesztőség a fent említett programokban bekövetkező változásokért nem vállal felelősséget. (b)

A PW ÉS A GP ELŐFIZETÉSE

A „Polonia Węgierska” havilap éves előfizetése (12 szám) és negyedéves melléklete, a „Głos Polonii” (4 szám) 2011. évre:

- egyéni előfizetőknek (egy példány) - 4.000 Ft/év;
- a közösségi előfizetőknek (önkormányzatok, 5 példány) - 20.000 Ft/év.

Ha szükség akad a már megjelent számok visszamenőleges előfizetésére (2010-re vagy korábban), azt hasonló feltételekkel tehetik meg.

A szerkesztőség elfogad nagyobb előfizetői összegeket is úgy magánszemélyektől, mint intézményektől, ha ezt pénzügyi kondíciójuk lehetővé teszi.

A szerkesztőségnek felajánlott pénzügyi támogatást a Lapkiadás nevű számlára a K&H bankban lévő számlára kell utalni:

10400157-00026536-00000004

A „Közlemény” rovatba kérjük beírni: „Lapkiadás támogatás” Országos Kisebbségi Önkormányzat.

A csekket mellékeljük, de igényelhető levélben is, illetőleg telefonon, valamint helyben, az OLKÖ irodájában és a PW szerkesztőségében.

Mrozek odwiedzi Polskę

Sławomir Mrozek przyjedzie do Polski w związku z wydaniem tomu jego korespondencji ze Stanisławem Lemem. Pisarz na co dzień mieszka w Nicei i rzadko odwiedza ojczyznę. Podczas wizyty 4 października, dramatysta odbierze Nagrodę Polskiego Pen Clubu, a dzień później spotka się z czytelnikami w salonie Empiku na Marszałkowskiej. "Listy" Stanisława Lema i Sławomira Mroźka to korespondencja dwóch znanych na świecie polskich pisarzy. Lem i Mrozek przez wiele lat byli przyjaciółmi i pisali do siebie listy nie tylko o literaturze, wielkiej polityce, ale i codzienności, a zwłaszcza samochodach, których byli wielkimi miłośnikami. W korespondencji mnóstwo jest słownych gier i żartów. "Opublikowanie listów Stanisława Lema i Sławomira Mroźka to wydarzenie kulturalne najwyższej rangi. Książka, wzbogacona o liczne fotografie, rzuca nowe światło na twórczość pisarzy i czasy, w których przyszło im żyć" - zapowiada Wydawnictwo Literackie, które 5 października opublikuje książkę.

Gwiazdy omijają Warszawę

Stolica Polski jest jedyną w UE bez dużej hali widowiskowej. Dlatego straciła szansę na koncerty np. Lady Gagi i Sade. Warszawę w sezonie jesienno-zimowym omija kilkanaście dużych koncertów oraz wiele widowisk dla dorosłych i dzieci - oceniają promotorzy takich imprez. - Brak hali w Warszawie to już od lat stały temat dowcipów na światowych zjazdach agentów i promotorów - opowiada „Rz” Mikołaj Ziolkowski, szef Alter Artu, producent m.in. gdyńskiego festiwalu Open'er. - Mówię o tym jak najpoważniej, a będąc mieszkańcem Warszawy, zawsze odczuwam wstyd. Na sali jest bowiem 200 - 300 osób, wśród nich przedstawiciele najmniejszych krajów Unii Europejskiej: Litwy, Estonii, Łotwy, Chorwacji czy Słowenii. Ich stolice mają hale - tylko nasza nie. Nie ma nawet planu budowy nowoczesnego obiektu.

Polski Internet ma 20 lat

Dokładnie 20 lat temu, z baraku przed Wydziałem Fizyki UW, został wysłany pierwszy mail z Polski. Dotarł do Centrum Komputerowego Uniwersytetu w Kopenhadze. Wcześniej, 30 kwietnia 1991 roku, szef tego Centrum, Jan Sorensen, zarejestrował polską domenę .pl. Milowy krok nastąpił jednak 17 lipca 1990 roku, kiedy na Uniwersytecie Warszawskim powstało połączenie komputerów UW z siecią BITNET. Wtedy to polskie środowisko naukowe rozpoczęło intensywne poznanie się z możliwościami Internetu. Rok później Rafałowi Pietrakowi z UW udało się nawiązać połączenie za pomocą protokołu IP z Janem Sorensenem, znajdującym się wówczas Uniwersytecie Kopenhaskim. 17 sierpnia 1991 roku został dlatego uznany za początek Internetu w Polsce.

Dwa kroki z Betlejem do Fatimy i Ostrej Bramy

Otworzono Park Miniatur Sakralnych w sierpniu w Częstochowie. W wyrobisku po kamieniołomie Złota Góra w częstochowskiej dzielnicy Zawodzie na powierzchni ponad 3 ha staną makietę najbardziej znanych chrześcijańskich budowli sakralnych świata. Wśród nich Bazyliki Narodzenia Pańskiego z Betlejem, sanktuariów maryjnych w Lourdes (Francja) i Fatimie (Portugalia), katedry z Santiago de Compostela (Hiszpania) czy Ostrej Bramy z Wilna. Każda w skali 1:25. Umieszczanie kolejnych budowli ma zależeć od zainteresowania publiczności. Przygotowywany jest też ogród z roślinami biblijnymi. Park poświęcił abp Stanisław Nowak, metropolita częstochowski. Park miniatur to część większego kompleksu. Inwestor planował jeszcze park rozrywki i sportu. Już powstają place zabaw nawiązujące do wydarzeń związanych z budową arki Noego czy polknięcia Jonaśa przez wieloryba. Powstałe w przyszłości ścieżki edukacyjne pozwolą prześledzić dzieje maryjnego kultu czy wysłuchać homilii Jana Pawła II. Dzieci będą się mogły wspinać na wieżę Babel, wysłuchać opowieści biblijnych. Dla najmłodszych znajdą się zjeżdżalnie i huśtawki. W przyszłości ma powstać park zimowy a niewiel-

kim stokiem narciarskim, wyciągiem, torem saneczkowym i lodowiskiem. Cały kompleks zajmie 16 ha. Organizowane mają tu być koncerty i przedstawienia, a nawet jarmarki.

Wyborcy bez emocji

48 proc. badanych chce głosować na PO, a 30 proc. na PiS. Niespełna dwa miesiące przed wyborami sondaże niewiele się zmieniają. Z sierpniowego badania GfK Polonia dla „Rz” wynika, że poparcie dla PO od końca lipca wzrosło o 1 pkt proc., a dla PiS, SLD (w sierpniu 11 proc.) i PSL (5 proc.) nie zmieniło się. Ruch Palikota może liczyć na 2 proc. głosów, a PjN na 1 proc. Czy to znaczy, że wynik wyborów jest już przesądzony? - Zdecydowanie nie - uważa Anna Materska-Sosnowska, politolog z UW. - Ta stagnacja wynika z wakacyjnego braku zainteresowania polityką i znużenia samych polityków, u których nie widać woli walki o niezdeterminowanych wyborców. Prof. Wawrzyniec Konarski, politolog z UJ, dodaje, że kampania właściwie jeszcze się nie zaczęła, więc emocje, które jej zwykle towarzyszą, nie rozgrzewają na razie Polaków. - Zmian w sondażach można się spodziewać dopiero we wrześniu - zaznacza Konarski.

Zmarł reżyser Janusz Morgenstern

We wtorek nad ranem zmarł w Warszawie Janusz Morgenstern, jeden z najwybitniejszych polskich reżyserów filmowych. Miał 89 lat. O śmierci artysty poinformował Polski Instytut Sztuki Filmowej. Janusz Morgenstern zrealizował m.in. niezapomniane filmy "Do widzenia, do jutra", "Jowita" i "Trzeba zabić tę miłość" oraz seriale "Stawka większa niż życie", "Kolumbowie" i "Polskie drogi". Był dyrektorem Studia Filmowego Perspektywa w Warszawie.

Warszawa przejrzy się w lustrach CNN

11 i 12 września na pl. Zamkowym pojawi się nietypowa instalacja. Na chodniku "Jezioro luster", złożone z 2500 szklanych tafli, odbije urodę pobliskich zabytków i twarze warszawiaków, którzy będą chcieli się w nim przejrzeć. 400m² lustrzanej powierzchni stworzy wrażenie nowej przestrzeni i pozwoli przechodniom zobaczyć otaczające ich miasto z zupełnie nowej perspektywy. Instalacja z luster jest zapowiedzią specjalnego tygodnia programów telewizyjnych i materiałów online poświęconych Polsce pod tytułem „Eye on Poland”. Od 12 do 20 września CNN International zaprezentuje najważniejsze wydarzenia z całego kraju, porozmawia z ludźmi z pierwszych stron gazet i opowie o ciekawych miejscach. W programie widzowie CNN będą mogli przyjrzeć się Polsce, która znajduje się w niezwykle ważnym momencie przygotowań do jednego z największych sportowych wydarzeń na świecie - Euro 2012.

Bruksela chce większych uprawnień Komisja Europejska przedstawi w tym tygodniu propozycję zwiększenia jej uprawnień w stosunkach energetycznych z krajami spoza Unii Projekt omówiony przez agencję Reutersa przewiduje, że kraje Unii będą musiały informować Brukselę o negocjacjach, jakie zamierzają podjąć z krajami spoza Unii, a także przedstawić Komisji szczegóły proponowanych porozumień. Organ wykonawczy UE będzie po raz pierwszy w stanie występować o uprawnienia do negocjowania porozumień energetycznych w imieniu poszczególnych krajów Unii, o ile takie umowy będą dotyczyły całego bloku - zakłada projekt propozycji. „Mandat negocjowania Unii może okazać się niezbędny, gdy porozumienia będą miały duży wpływ na założenia unijnej polityki energetycznej” - stwierdza tekst. Nie oznacza to jednak wystawienia czoła w blanco dla Komisji, bo będzie musiała domagać się uprawnień do negocjowania umów, które będą wyraźnie dotyczyć całej Unii. „Unia wykazała, że kiedy działa wspólnie, to może osiągnąć wyniki niemożliwe do uzyskania przez pojedyncze kraje. Siłę tę należy wykorzystać jeszcze bardziej i używać jej w sposób systemowy. Istnieje też pilna potrzeba podejmowania dalszych kroków dla zwiększenia spójności działań Unii i krajów członkowskich” - dodaje projekt.

Europa Karpat

Karpaty są dla Unii Europejskiej obszarem ważnym strategicznie i wymagają odrębnego ujęcia w unijnych programach. Dzisiaj widać już wyraźnie, że rozszerzenie UE o nowe kraje członkowskie uruchomiło szereg nowych inicjatyw, które wzbogaciły myślenie o rozwoju społeczno-gospodarczym całej Europy, stwarzając nowe bodźce tego rozwoju, szczególnie w wymiarze terytorialnym. Przykładem tego są inicjatywy makroregionalne, jak strategia Morza Bałtyckiego czy strategia dunajska pokazujące umiejętności makroregionalnej współpracy pomiędzy państwami w naszym regionie. Wskazują one, jak ważne jest, by w myśleniu o rozwoju łączyć potencjały wielu krajów i Unii w celu wytworzenia „efektu kumulacji rozwojowej” wokół jasno sprecyzowanych celów. Za szczególnie istotny obszar można uznać makroregion Karpacki. Spełnia on kryteria makroregionalnych strategii ustalonych przez Komisję Europejską, która uznaje też właśnie formę rozwoju terytorialnego za szczególnie istotną w przyszłym okresie programowania polityki spójności. Makroregion Karpacki obejmuje duży fragment Europy Środkowej, Południowo-Wschodniej i Bałkanów. Karpaty są jednym z największych łańcuchów górskich Europy (bardziej rozległym od Alp), z największą bioróżnorodnością, rozciągającym się w kształcie łuku na przestrzeni ponad 1500 km od Austrii przez Czechy, Polskę, Słowację, Węgry, Rumunię, Ukrainę objętą programem Partnerstwo Wschodnie, aż po Serbię. Obszar ten, zwany zielonym kręgosłupem Europy Środkowo-Wschodniej, jest niezwykle ważny geopolitycznie i kluczowy dla południowo-wschodniego kierunku polityki europejskiej.

Opracowała: Barbara Soboltyńska
Rzeczpospolita, 10.08. - 10.09. 2011.

WAŻNE ADRESY / FONTOS CÍMEK

ciąg dalszy ze str. 3 / folytatás a 3. o.-ról

Stołeczny Samorząd Mniejszości Polskiej na Węgrzech

1054 Budapeszt, Akadémia u. 1-3.

Tel.: (+36-1)332-1979,

fax: (+36-1)302-5116

fiko@t-online.hu

Ambasada Polska w Budapeszcie

1068 Budapeszt, Városligeti fasor 16.

Tel.: (+36-1)413-8200

secretary@polishemb.hu

Instytut Polski w Budapeszcie

1065 Budapeszt, Nagymező u. 15.

Tel.: (+36-1)311-5856,

Fax: (+36-1)331-0341 • info@polinst.hu

Szkolny Punkt Konsultacyjny - Szkoła Polska

przy Ambasadzie RP w Budapeszcie

1025 Budapeszt, Törökútsz út 15.

Tel./fax: (+36-1)326-8306,

tel.: 06-70-701-3847

polish_school@gazeta.pl

Polska Organizacja Turystyczna

1075 Budapeszt, Károlyi krt. 11.

Tel.: (+36-1)269-7809,

Fax: (+36-1)269-7810

budapestpot.gov.pl

Program radiowy:

„Magazyn Polski” - emisja w soboty, godz. 13.30 MR4 (fale średnie 873 kHz)

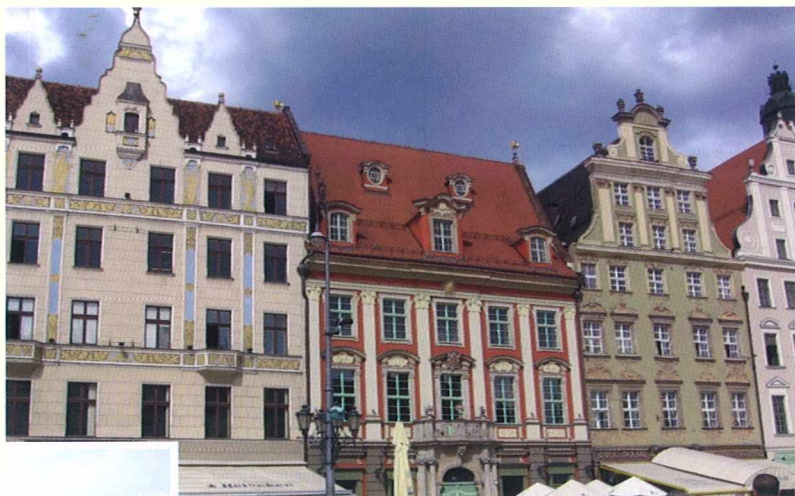
Redakcja Polska „Magyar Rádió” Rt.

1800 Budapeszt, Brody S. u. 3-5.

Polonijna strona internetowa:

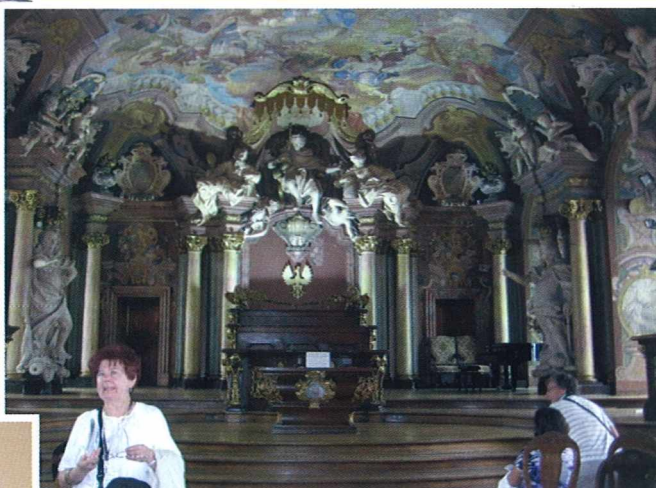
www.polonia.hu

Stary Rynek we Wrocławiu, fragm.; str.14-15
Fot.: Béla Rege

Śródmieście Wrocławia, widok z lotu ptaka; str.14-15
Fot.: Béla Rege

Uniwersytet, Aula Leopoldina i
przewodniczka Ola Rzewuska; str. 14-15
Fot.: Béla Rege

Anioły Elżbiety Grzybek; str.15
Fot.: Barbara Pál

Kompozycja Elżbiety Grzybek; str.15
Fot.: Barbara Pál

